

1828
B.U.

Респꙋндере

Десгꙋрѕѫтоаре

ла

Кѫртирѣ, чѣ ꙟ Хале ꙟ Анꙋл 1823 сꙋб тітꙋла: Erweis, daß die Walachen nicht römischer Abkunft sind. (адекъ арѫтаре, кꙋм къ Ромѫнії нꙋ сѫнт вицъ де Романй) де К. Консіліар де *** фѫкꙋтъ.

Ла карѣ се адаѹсъ Арѫтарѣ кꙋ Скріпторй вреднічй де крединцъ ꙟтѫрит: кꙋм къ Ромѫнії сѫнт адевѫрацй Стрѫнепоцй а Романилор.

Ꙟтѫю латінесче цесꙋтъ, їаръ акꙋма ꙟ лимба Дако-Романѣскъ преꙟтоарсъ, тот де ачелаш Аꙋтор

Дамаскин Ѳ. Божѫнкъ

Ла ꙟналта Таблъ Кр. а Ѹнгарії Жꙋрат Нотарош.

Ла Бꙋда

ꙟ Крѫіаска Тѵпографіе а Ѹніверсітатей Ѹнгꙋресчи дин Песта. 1828.

Vis Consilii expers mole ruit sua.

Horatius.

Тот лꙋкрꙋл фъръ сокотинцъ, де сине сингꙋр се сꙋрꙋпъ.

Хорацїꙋ.

ПРЕФАЦЇЕ.

Прекȣм аре тоатъ фъптȣра ресъритȣл ши исворȣл, дин каре сау ꙟфинцат; аша̀ аре тоатъ Гїнта ръдъчина ши трȣпина са, дин каре шѣȣ луат ексистенцїа ши ꙟчепȣтȣл. Унеле Гїнте сѫнт де Кепетенїе, алтеле Пъртинитоаре. Гїнта де късетенїе есте ачѣѫ, динтрȣ карѣ дескалекъ алте попоаръ, ка кȣм се ꙟтинд ръдъчиниле дин трȣнкюл арборелȣй май ꙟ мȣлте латȣрй: дин каре ръдъчиний де ши ꙟпȣїаѕъ ун арборе тинерел ꙟтрȣна дїстанціе атѫта де департе, кѫт кȣ греȣ се дескилинеще, де ундешй траџе ачеста ꙟчепȣтȣл съȣ: тотȣшй дȣпъ че се кȣръцъ мȣшкюл, ши се десвълѣще пъмѫнтȣл де пе лѫнгъ ръдъчинеле луй, се ведеще; кȣм къ йсворȣл, дин каре шѣȣ луат чест тинър ꙟчепȣтȣл, есте трȣнкюл арборелȣй челȣй маре дин ачѣ дїстанціе. Гїнтеле партикȣларе, сау

абътътоаре сѫнт ачеле, каре се дедȣк дин челе де къпетеніе, п. е. Романій ераȣ Гінтъ де къпетеніе; дин Романй дескълекаръ: Ромъній, Італіаній, Спаніолій, чѣ май маре парте а Френчилор, Ѳевалій дин Ꙟнгліа ш. а.; ачесте Націоне сѫнт тоате, Спицеле Гінтей Романе. Прекȣм Гінтеле де къпетеніе, ашà ши челе пъртинитоаре саȣ абътътоаре аȣ Історіа са, де Скріпторй доместичй, ши стръиний скрисъ, карѣ адеверѣѕъ ресъритȣл ши стрѣмȣтъриле лор: ꙟсъ а уноара Історіе є май ведероасъ, фіинд де май мȣлцй Скріпторй стръкȣратъ, ши май де адесе орй ꙟ кȣмпъна адевърȣлȣй мъсȣратъ; іаръ а алтора май ꙟтȣнекатъ, пентрȣ къ дин негрижирѣ Скріпторилор, нȣ саȣ черкат ꙟтрȣ адевър. Карѣ есте Історіа 'латей Націе ромънещй де астъзй, ꙟмȣрит поате тот Четиторюл кȣноасче, прекȣм дин Історіа лȣй Петрȣ Маіор деспре ꙟчепȣтȣл Ромънилор ꙟ Дакіа, (карѣ є кȣ не ꙟфрѫнцй ꙟ крединцъ Скріпторй ръзиматъ) ашà ши динтрȣ алте Історій, каре лимпеде аратъ, кȣм къ Ромъній сѫнт ресърицй дин Колоніиле Романе, челе де Траіан ꙟ Дакіа адȣсе, ши мъртȣрисеск тоате стрѣмȣтъриле, каре саȣ ꙟтѫмплат Ромънилор.

Дȣпъ

Дȣпъ че скъпътаръ Провінціиле, ꙟ каре се ашезасе Колоніиле лȣй Траіан, де кътръ ꙟпъръціа Романилор, асȣприндȣсе Ромъній чей ꙟ Дакіа ремашй, прекȣм ши чей дин Дакіа Аȣреліанъ, де попоаръле стреине, каре венирь престе джншій, ши фіинд май тот кȣ апърарѣ віеції сале деприншй, пȣцин грижиръ де ашй скріа де дȣпъ ꙟкȣнџюраръй, саȣ де ашй пъстра Історіа са. Нѣмȣриле склъвещй, каре кътръ капетȣл Сȣтей а 6. ꙟвȣлзиръ ꙟ цериле ачесте, дѣдеръ Ромънилор номе Влах, кȣ каре номе (дȣпъ мъртȣрисѣла лȣй Лȣчіȣс, ши алтор мȣлцй Скріпторй) саȣ фост ꙟдатинат Склавій, ши се ꙟдатинъ ши пънъ астъзй, а нȣмй пре тоате Гінтеле латіне.

Номеле ачестȣ Влах се лъцй ꙟ тоате латȣриле дин гȣра Склавилор ꙟтрȣ атжта, кжт ꙟчепȣръ уній Скріпторй Гречещй, Словенещй, ш. а. (карій урмаȣ ачестора) а нȣмй пре Ромъній Влахй, кжнд скріа оре че деспре джншій; де ши прѣ лȣминат счіаȣ, къ Ромъній ничй кжнд ꙟ лимба са, чи ꙟ лимбй стреине се кіемаȣ Влахй. Номеле Влах, чел Ромънилор прин Склавй алипит, дѣде повацъ унора Скріпторй (карій ꙟ депъртацй фіинд, нȣ кȣносчіаȣ Гінта

ромъ-

ромънѣскъ, ничӣ четѣȣ Їсторїиле, ши стръмȣтъриле Попоарълор) де а ѕиче: къ Ромънїй ар фи виць де Склавӣ. Чи ачестӣ Скрїпторӣ май мȣлцӣ Склавӣ, ши ашà ꙟтересацӣ фїинд, лȣкрѣѕъ дин пофта де ашӣ лъцѝ нѣмȣл сѣȣ прин траџерѣ Ромънилор кътръ сине; пентрȣ ачеїа, кȣ атѫта май пȣцинъ крединцъ а ли се да се кȣвине, фїинд къ нȣ аȣ алтъ проптъ, кȣ карѣ шѣр ꙟтърѝ кȣџетȣл сѣȣ, де кѫт сингȣр номеле Влах, дин каре се остенеск а аръта̀, къ сѫнџеле Ромънилор ар фи Словенеск. Алцїй Скрїпторӣ сѫнт де ачеїй, карїй четинд вреo скартетъ оре кȣм скрисъ, ши не черкѫнд адевърȣл лȣкрȣлȣй кȣ де амърȣнтȣл, скрїе ши дѫншїй ка ши ачеїй, дȣкѫндȣсе ꙟ рътъчире прин трѫншїй. Сѫнт ши де ашà пласъ Скрїпторӣ, карїй пиѕмȣинд мъритȣл сѫнџе ши номеле Ромънилор, нȣ нȣмай минцеск вица ачестора, ѕикѫнд, къ нȣ се траџе дела векїй Романӣ; чи ꙟкъ дефъймърӣ, урџисирӣ, клеветирӣ, ши алте батжокȣрӣ бȣкнеск асȣпра Ромънилор, кȣ ачѣ виклѣнъ пропȣнере, ка съ ꙟшеле пре унїй ка ачеїй четиторӣ, чей че кред унор ка ачесте Скорнитȣрӣ не кȣноскѫнд дин темею Їсторїа Націонȣлȣй ромънеск. Де асеменѣ пласъ есте ши

Кърти-

Кърtиторюл де Ромъни Консіліарюл д: ***, ка-
реле типъринд ꙟ анꙋл 1823. ꙟ Хале о къртичи-
къ сꙋб Анонімо, (фъръ нꙋмеле Аꙋторꙋлꙋй) сꙋб
ларвъ, къ връ съ арътe, кꙋм къ Ромънiй сѫн-
виць Склъвѣскъ, орй че пꙋтꙋ скорни асꙋпра
Ромънилор, кꙋ каре се сокотѣ а фи ꙟ старе де
ай дефъйма̀, нимик наꙋ крꙋцат, афлѫндꙋший
тоатъ десфътарѣ са ꙟ урцисирй, ши дефъй-
мърй де Гінта Ромънѣскъ.

Кіемарѣ ши порнириле, каре саꙋ десвъ-
лит ꙟ мине де а лꙋкра̀ пентрꙋ фолосꙋл Націо-
нꙋлꙋй ромънеск, не ꙟчетат мъ ꙟболдеск, а нꙋ
крꙋца̀ сꙋдоарѣ орй ꙟ че фаптъ, дин карѣ ар
потѣ Націоналістiй съ кꙋлѣгъ фрꙋктꙋрй нꙋтре-
це. Дрепт ачѣѫ дꙋпъ че скꙋтꙋрай пꙋлберꙋ Ско-
ластик де пе умер, токма кѫнд лꙋкрам ла о
карте Ромънилор де бꙋн фолос (пре карѣ кꙋ а-
жꙋторюл челꙋй де сꙋс фъръ ꙟтързіере а о да
ла Лꙋминъ дореск) ꙟмй къзꙋ ꙟ минте май сꙋс
нꙋмита Къртире дин Хале, чѣ спре дефъймарѣ
Ромънилор цесꙋтъ; ла карѣ де ши ал патрꙋлѣ
ан трече̂, де кѫнд възꙋсе лꙋмина, тотꙋший ни-
ма нꙋший дѣде остенѣлъ де а ресꙋфлао. Жꙋде-
кѫнд даръ єꙋ урмъриле, каре пот съ се наскъ
дин ръбдътоарѣ а Ромънилор тъчере, пꙋсъй

карtѣ

картѣ чѣ маи сȣс ꙟсчїинцатъ ла о парте, ши фъръ ꙟтързїере апȣкѫндȣмъ де Респȣндерѣ, прин карѣ се рестоарнъ бѫрфелеле, сѣчиле аргȣменте ши некȣвинчоаселе батжокȣрй а къртиторюлȣй дин Хале, алкътȣїй ꙟтжїа оръ ачѣ Респȣндере ꙟ лимба латїнъ, пентрȣ ка съ о ꙟцелѣгъ ши съ о жȣдече ши ꙟвъцацїй а тȣтȣрор Нацїилор стръине, кърора сѫнт кȣноскȣте векимиле ши скимбъриле тимпȣрилор, кȣцетѫнд, къ де вом авѣ Секȣритатѣ сау скȣтирѣ дин афаръ, лесне вом пъстра̀ челе дин лъȣнтрȣ ши мижлокȣл нострȣ. Іаръ адоъ оаръ ꙟторкѫндȣо пе Ромѫнїе, о астерн юбиторюлȣй де четире Нацїоналїст ꙟ анте, ка четиндȣо, съ ꙟцелѣгъ: кȣм се кȣвине а респȣнде дефъймъторилор де Нацїе, съ кȣноаскъ дефъймъриле уноро ши алтора, прекȣм ши минчюниле лор, каре ле скорнеск асȣпра Ромѫнилор, май апрїат съ ле причѣпъ, ка нȣ кȣмва съ се амъцѣскъ де а креде ꙟшълъчюнилор лор; май вѫртос пентрȣ ачеїй четиторй гръеск ачесте, карїй нȣмай лимба ромѫнѣскъ счїинд, нȣ пот четѝ Історїй ши ꙟ лимбй стръине скрисе, дин каре ар ꙟвъца̀: че се кȣвине а креде ши че нȣ?

При-

Примеще даръ юбитє Четиторю ромѫнеск а-
чест Опȣ, ка ꙟтѫюл фрȣкт ал меȣ, пре каре
ꙟл даȣ Націонȣлȣй меȣ спре гȣстаре, кȣ бȣкȣ-
ріе! Четещел кȣ жȣдекаре пътрȣнгътоаре, ши
нȣ негрижй нимик, че нȣ вей пȣтѣ кȣ о кли-
питъ ꙟцелѣџе, чи ꙟвъртеще фоиле ачеле май
адесе орй прин мѫнй, ши фй кȣ тотȣл ꙟкре-
динцат, къ ле вей причепе. ꙟцелегѫнд ачастъ
къртичикъ дин рѫдъчинъ, спȣне ши алтȣіа,
ꙟ каре ꙟкъ нȣ саȣ десвълит пофта де ашй а-
гонисй, ши а четй кърцй ꙟ линба ромѫнѣскъ
типърите, ка съ щїе ши ѥл, дин че съмѫнцъ
ѥсте ресърит; їаръ де вей афла оре че ꙟ картѣ
ачаста, каре ци сар пърѣ кам аспре, нȣ жȣде-
ка, къ доаръ пофта мѣ ѥ де а ȣрцисй ши а
дефъима пре чинева, чи съ щй, къ цесетȣра
Къртирїй дин Хале, маȣ ꙟпинс спре униле
ка ачеле.

Май пре ȣрмъ рогъндȣте, ка, де вей а-
фла врео пърѣре де ꙟдоїалъ ꙟ частъ къртичикъ,
саȣ де ай а мѫнъ нескарй Аргȣменте де орй
карїй Скріпторй вреднічй де крединцъ ꙟсемна-
те, каре ар фи спре скопȣл апъръріі Націїей
Романещй, съ те бине ꙟвоещй кȣ вреȣна Окасїе
деспре ачесте амъ ꙟсчинцъ; ши аша ла ачаста,

чѣ

чѣ май фербинте мȣлцъмитъ, їаръ ла чѣ дин тѫю май ведероасъ лȣминъ, спре респѫндирѣ ꙟдоелїй аций да̀, мъ вою сѫргȣй. Ꙟкъ Те ꙟкрединцеѕ, кȣм къ чѣ май маре бȣкȣрїе ши мѫнгѫїере ва симцѝ инима мѣ, де вей четѝ ачастѫ кѫртичикъ кȣ бȣнъ лȣаре а минте, ши те вей ꙟтѫрѝ а фи статорник ꙟ Націоналитате, ничй те вей сȣбпȣне ꙟшелѫчюнїй ачелора, карїй се сѫргȣеск съ те амѫџѣскъ ѕикѫнд: къ єщй вицъ де Склавй; де вей ꙟплини кȣ вреРе кȣратъ тоате, челе спре Чинста та, ши бȣнȣл де комȣн а Націєй Ромѫнещй кȣвинчоасе, мъ вей авѣ тот дѣȣна спре фолосȣл тъȣ не остенит лȣкрѫторю, ши де бине воиторю.

Аȣторȣ.

Веред-

Вередникȣл де адȣчере а минтѣ Петрȣ Маїор де Дичо Сент Мартон, фостȣл ѻаре кѫндва Прото-Пресвѵтер, ши ла ꙟналтȣл Консіліȣм Локȣмтенен-ціал Ѵнгȣреск, Кръеск а Кърцилор Ревисор (де націє Дако Роман дин Трансілваніа нъскȣт); фі-инд кȣ маре ꙟцелепчюне де дірѣпта Натȣръ ꙟфрȣм-сецат, кȣ марй ши лате кȣносчинце Історічещй, май вѫртос дин Ѧȣторій, че се афлъ ꙟ невъть-мата пънъ астъѕй дин Рома Бівліоѳекъ сȣпте, таре авȣцит, де оръ че въѕȣ скъдерѣ ши ꙟ-тȣнерекȣл, чел че се акъшȣнà Нѣмȣлȣй Ромънеск дин сингȣръ липса Історіей пентрȣ ꙟчепȣтȣл Да-ко Романилор; тот тимпȣл, че ꙟй ера̀ прин Офі-ціȣмȣл съȣ спре ресȣфларе рѫндȣит, ши спре петречере ꙟгъдȣит, спре ун скоп нобил, ши пре-кȣм Нѣмȣлȣй Ромънеск, аша̀ ши тот Пȣблікȣмȣ-лȣй де бȣн фолос, адекъ спре алкътȣирѣ Істо-рієй деспре Ꙟчепȣтȣл Дако-Романилор, кȣ маре сморю лаȣ аплекат, ши лаȣ ꙟтребȣинцат. Пре карѣ (Історіє) кȣ ажȣторюл лȣй Дȣмнеѕеȣ, ши де а Са прѣ Сѫнтъ Маїестате, чѣіа че кȣ пърин-тѣскъ ардере пентрȣ ꙟнълцарѣ Кȣлтȣрій а тȣтȣ-

рор

рор кредінчошилор сей сꙋпꙋшй дин тоатъ Инима фъръ дескилинире лꙋкрѣꙁъ, кꙋ пꙋтерничй арипй фіинд акоперит, їаръ де мърита Кръимѣ Ѵнгаріей, карѣ пре тоцй адевъраціи сей фіи кꙋ браце пърінтещй лй ꙟбръцишѣзъ, ꙟ чѣ май маре Патроцинитате фіинд примит, дꙋпъ че о сꙋпꙋсъ Кръещіи Ценсꙋрй, ка чернꙋтъ ши стрѣкꙋратъ, о ши арътъ ла Лꙋминъ ꙟ Анꙋл 1812. пꙋнѫнд маре Остенѣлъ ꙟ грижирѣ адевърꙋлꙋй.

Дечй нꙋмай кѫт дескисъ Окіи ꙁиса Історіе съ вадъ стрълꙋчитоареле де дꙋпъ Хорисонт а ꙁꙋрълюлꙋй Соаре раꙁе, де одатъ се ши скꙋларъ мꙋлцй, чи сѫчи ши фъръ де мъдꙋъ кѫртиторй; (прекꙋм ши асꙋпра алтор кърцй Історичещй се нъскокореск асеменѣ мъдꙋларе, май лесне фіиндꙋле Оре че карте гата а критиꙁа̀, адекъ а жꙋдека̀ че Є бине ши че Є ръꙋ, де кѫт сингꙋрй а скріа̀ оаре чева кꙋ темею) динтре каріи ѵніи де фацъ, алціи де дос дефъима̀ пре Аꙋторꙋл нꙋмитей Історій ромѫнещй; алціи їаръ ꙟделꙋнгат ѵрꙁисѣ Історіа ачаста, май ѵна, май алта асꙋпра Єй мꙋрмѫинд. Прекꙋм ам четит май де мꙋлте орй ꙟ новѣле, дар ши ꙟ фоиле Патріотичещй, кꙋм фъръ де сфіалъ се кꙋрма̀ тоатъ Націа ромѫнѣскъ кꙋ дефъимърй дин рѣꙋтатѣ ѵнор, ка ачелѣ инимй вомꙋте. Я нꙋмит ѵнꙋл динтръ ачестіи аꙋ фост Кѫртиторюл дин Віена К. чел че, дꙋпъ че май де мꙋлте орй сперлиндꙋшй коама, ши аскꙋциндꙋшй колціи асꙋпра Ромѫнилор (кꙋм се веде дин Діспꙋтаціиле дин Анꙋл 1814. сꙋб тітꙋла: Animadversiones in Recensionem Historiae de origine Valachorum in Dacia, дин Анꙋл 1815: Reflexiones in Responsum Domini Recensentis Viennensis. etc. Май пе ѵрмъ дин Анꙋл 1816:

Con-

Contemplatio Recensionis de origine Valachorum in Dacia: типърите; каре ши астъзӣ пентрȣ кѣиторюл де але чети ꙟ май мȣлте локȣрӣ се гъсеск) дȣпъ че мȣлт непъчȣїа пре Аȣторȣл ӡисей Історїй, май пе урмъ де пȣтерѣ ꙟтрȣ счїинце а вѫртосȣлȣй Маїор ловит, кѫзȣ ка арборȣл чел скȣрт ла ръдъчиний, де пȣтерѣ вѫнтȣлȣй маре де примъвѣра рестȣрнат; Де унде ничӣ дѫнсȣл, фїинд кȣ тотȣл ꙟвинс деспре адевърȣл че се кȣпринде ꙟ Історїа фи ертатȣлȣй Маїор, ничӣ алтȣл орӣ чине, кȣтезъ чева асȣпра Дако Романилор а скорнӣ, кȣ атѫта май пȣцин а воаме дефъймърӣ ши апрїате де нѣм ꙟпȣнгътоаре вътъмърӣ, каре тот Четиторюлȣй кȣ симцире сънътоасъ, ши кȣ жȣдекатъ ꙟтрѣгъ, нȣ акъшȣнѣзъ алтъ, де кѫт грѣцъ фїороасъ.

Асъ дȣпъ че рѣпаосъ Аȣторȣл Історїй деспре ꙟчепȣтȣл Ромѫнилор ꙟ Дакїа, (чел че Кѫртиторюлȣй дин Хале (*) май пȣтерник де кѫт Іоргован (Херкȣлес) и се пърѣ, къ нȣ кȣтезъ пънъ вїецȣй дѫнсȣл ничӣ кѫт є негрȣ сȣб унгїе асȣпра Ромѫнилор а скрїа) се рѫдикъ ла Анȣл 1823. ꙟ Хале ун Бърбат фъръ де нȣме де ***, адȣнѫнд о кѫртичикъ ꙟ лимба немцѣскъ, кȣ карѣ ꙟ тот модȣ сȣчиндȣсе, се скремѣ, (де ши фъръ де темею) а аръта: кȣм къ Дако Романїй, нȣ сѫнт Стрънепоцїй Романилор, чи а Славилор. Фїинд ачест бърбат унȣл динтръ чей май марӣ Осташӣ а Нѣмȣлȣй ромънеск, прекȣм прин мȣлте фапте мȣлтор кȣноскȣте, саȣ арътат, нȣ се рȣшинъ, ꙟкъ

ꙟ

(*) Де кѫте орӣ ва вени ꙟнаинте кȣвѫнтȣл ачеста: Кѫртиторюл саȣ Фїлософȣл дин Хале, се ꙟцелеџе Консїлїарȣ де *** каре кѫрти пре Ромѫнӣ.

ꙟ ꙟтѫїа фацъ а кърцичикей сале, кȣ кȣвинте
фоарте вътъмътоаре ши фъръ де рȣшине а ȣр-
џисй, ши а микшора Націа романѣскъ, чѣ дин
сѫнџеле стрълȣчитȣлȣй Ромȣл ȣрзитъ. Ѧкъ ка
съ се вѣдъ а аве чева пȣтере де адевър скронителе
лȣй фабȣле, (прин каре ръкнѝ венинȣл, чел че де
мȣлт ферѣ ꙟ рѫнза лȣй, възѫнд редикарѣ Ро-
мѫнилор ꙟ кȣлтȣръ) се префъкȣ, кȣм къ прин
картѣ са нȣ зиче алтъ, де кѫт адевърȣл деспре
ꙟчепȣтȣл Романилор ꙟ Дакіа; мъкар къ ашай де
департе адевърȣл де скопȣл лȣй, ка ши черюл де
пъмѫнт. Аша сокотинд дѫнсȣл, къ тоатъ лȣ-
мѣ се ва мира де счїинца ши кȣносчинцеле лȣй
челе Історїчещй, дѣде тȣтȣрор ꙟцелепцилор че-
титорй мижлочире де ал рѫде, ши де ал бѫрфй.

Мȣлт прегѫндиндȣмъ: Оаре респȣндевою ла
Кърцирѣ ачаста дин Хале, ка ла ȣн Опȣ де ни-
мик, фъръ де пȣтере, фъръ де рѫнд скрис, ши
фъръ де ничй о систем(ъ) алкътȣит, аȣ нȣ? ꙟ-
кїеїасъм: ла ȣна карте ка ачѣїа, карѣ ничй ꙟтрȣ
о багаре де сѣмъ нȣ се їа, ши ничй ȣн лȣкрȣ
вредниг де адевър нȣ кȣпринде ꙟ сине, а нȣ
фи де липсъ Оре че а респȣнде; ꙟсъ дȣпъ че въ-
зȣю, кȣм къ ла атѫта фъцърничїе, не рȣшине,
ши фър де симцире аȣ венит порнириле ȣнор Оа-
менй, Ромѫнилор де реȣ воиторй; ши ꙟтрȣ атѫ-
та саȣ ꙟръдъчинат сȣмецїа, ши Трȣфїа ꙟ Ини-
миле Інїмїчїлор де Нѣмȣл ромѫнеск, кѫт къл-
кѫнд тоате леџиле кȣносчинцей сȣфлетещй, їаръ
даторинца фирѣскъ, карѣ фъръ дескилинире а
чинстй ши а юбй пре де апроапеле сеȣ дъмѫндъ,
фрѫнгѫнд, нȣ нȣмай къ нȣ се рȣшинѣзе, въ-
зѫнд къ Ромѫнїй атѫта Оменїе симцеск ши нȣ-
треск ꙟ пептȣриле сале, кѫт фъкѫндȣсе къ ничй

ꙟ

ꙟ сѣмъ нȣ багъ униле ка ачесте де уръ акъшȣнътоаре Къртирй, нимик нȣ респȣнд, ꙃик нȣ нȣмай къ нȣ се рȣшинѣꙃъ де нобила тъчере а Ромънилор, чи пържндȣлисъ, кȣм къ Ромънїй нȣ сжнт ꙟ старе де а респȣнде, кȣ кжт Лїтерацїй Ромънилор май аджнк так, кȣ атжта уръторїй де Нѣмȣл ромънеск май таре дефъймжндȣл, дин тоате пȣтериле се силеск, а микшора̀ Гїнта ромънъ, ши а върса̀ мжнїа̀ ши скжрба инимилор сале спре джнса, ка кжнд ар фи неще Бжрфиторй не ꙟвиншй: дȣпъ че ꙃик, възȣю униле ка ачестѣ, кȣцетаю а фи ꙟдаторат, ка ун мъдȣларю а дȣлчей Нацїй романесчй, а апъра̀ нѣмȣл меȣ, чел че нимъръй ничй о недирептате нȣ фаче, нимъръй ничй о ꙟпедекаре ꙟ ꙟнълцарѣ кȣлтȣрїй нȣ пȣне, прекȣм ничй ꙟтралтеле, че се атинг де феричирѣ кȣйва; ка пре ун нѣм ꙃик, чел че де Кърtиторюл дин Хале фъръ дирептате се хȣлѣще, кȣ консїїинцъ сȣфлетѣскъ де униле дефъймърй, ши урцисирй скжрбоасе ка ачестѣ, ал апъра̀, ꙟдаторат а фи мъ сокотїю. (*)

Ꙟчепȣтȣл Дїсертацїей дин Хале асȣпра Ромънилор скрисъ, єсте ачеста: Verbreitet hat sich eine Sprache von europäischen Orient, nicht durch Macht, nicht durch Industrie, vielweniger durch die Kultur oder Gelehrsamkeit, sondern vielmehr bey Knechtschaft, Trägheit, Unwissenheit, durch eine gewisse Schlauheit der Menschen, welche die Sprache reden. адекъ: „Се лъ-

„цѝ

(*) Скопȣл меȣ нȣ фȣ̀ а ресȣфла̀ Кърtирѣ чѣ ꙟ Хале типърitъ, ꙟ лимба немцаскъ, фїинд къ сaȣ афлат ун бърбат кередниг де лаȣдъ ши бȣн нацїоналїст, чел че фльȣержнд фїлософїчаска (де ар фи аша̀) Дїсертацїє дин Хале кȣ веститȣл Орфеȣ, пънъ ла атреилѣ черю̆ ка ꙟнълцао.

„ції о линбъ дин Єꙋропа де кътръ ресърит, нꙋ
„прин вре о пꙋтѣре, нічі прин їндꙋстріе, кꙋ
„атѫта май пꙋцин прин кꙋлтꙋръ, саꙋ ꙟвъцъ-
„тꙋръ; чи май мꙋлт прин сервитꙋтѣ, лѣнѣ,
„несчїинца, ши вїклешꙋгꙋл Оаменилор, челор че
„ворбеск линба ачаста. Ꙟ Ꙋнгаріа, ши Трансїл-
„ваніа се ѕиче линба ачаста рꙋмꙋнѣскъ, їаръ О-
„менїй чей че о ворбеск, се нꙋмеск Рꙋмꙋній.“ ш. а.

Токма акꙋ ꙟмй вені ꙟ минте ѕичерѣ де ко-
мꙋн: „Чел че ꙟчепе вре ун лꙋкрꙋ кꙋ бꙋнъ лꙋаре
„аминте, ши кꙋ жꙋдекатъ сънътоасъ, май тот
„дѣꙋна віне ши єсе ла капът; їаръ чел че ꙟчепе
„лꙋкрꙋ реꙋ, (ка бѣтꙋл де а се урка пе мꙋнте)
„реꙋ ши сфѫршеще“ динтрꙋ ачесте доаъ май
врꙋ Фїлософꙋл дин Хале ачест де пе урмъ ал ꙟ-
бръцишà, адекъ: реꙋ, шѝ фър' де жꙋдекаре ашй
ꙟчепе лꙋкрꙋл съꙋ. Фїинд, къ ашà є де грецос,
ши плин де дефъймърй (каре унꙋй ом де оме-
ніе, ши кꙋ жꙋдекатъ ꙟтрѣгъ а гръй нꙋ се кꙋ-
віне) ꙟчепꙋтꙋл Дїсертацій дин Хале, кѫт прѣ
апрїат аратъ, кꙋм къ Ѧꙋкторꙋл єй наꙋ авꙋт а-
девърꙋл, деспре каре а кꙋвѫнтà се префаче, ꙟна-
интѣ окилор сей, чи дин тоате пꙋтериле ка ун
май маре осташ (hostis) а Ромънилор, саꙋ сꙋ-
пꙋс а дефъймà, ши а урцисѝ пре мареле Нѣмꙋ
ромънеск, чел де Патріе віне мерит (акърꙋѧ ме-
рите аратъ мꙋлцимѣ Нобїлїлор дин Ꙋнгаріа, ши
Трансїлваніа). Дрепт ачеѧ де ши авѣм пꙋтѣре,
адекъ аргꙋментꙋрй, спре тот кꙋвѫнтꙋл че се кꙋ-
прінде ла ꙟчепꙋтꙋл Дїсертаціей дин Хале, пе
ларг ши де ажꙋнс а респꙋнде; тотꙋшй, невъ-
ѕѫндꙋмисе ꙟчепꙋтꙋл нꙋмитей Кърцирй а фи вре-
редниг де о респꙋндере де чинсте, ꙟчетѫнд май
де парте ал черне, ши ал скърмънà, кътръ тот

юби-

юбиторюл де адевър, їаръ де патимй ши де ръ-
тъчитоаре прежȣдекаре лїберȣл четиторю, кȣ у-
милинцъ стриг, адȣкѫндȣй аминте: ка жȣде-
кѫнд кȣ дирептате ꙟчепȣтȣл Къртирей ;дин Хале,
дин консчїинца сȣфлетȣлȣй съ делибереѕе (ꙟ-
кее) че се кȣвине дȣпъ ѕичерѣ фїрїй де спре ꙟ-
трѣга ачѣ карте а жȣдекà? прежȣдече ши бадъ
ла ꙟчепȣт, орй поатесе прин сервитȣте, прин
лѣне, прин несчїинце, саȣ прин виклешȣг (пре-
кȣм ѕиче Къртиторюл дин Хале) вре о Гїнтъ,
саȣ линбъ лъцѝ, аȣ нȣ? Кȣвѫнтȣл ачеста: саȣ
лъцит Линба ромънѣскъ, ачесте доаъ ꙟ-
целесȣрй аре, адекъ: аȣ саȣ лъцит линба ромъ-
нѣскъ трекѫнд дела Романй ла алте нѣмȣрй,
каре, дȣпъ че ꙟвъцаръ линба Романъ се фъкȣръ
Романй; аȣ саȣ лъцит ꙟтрȣ атѫта, ꙟ кѫт аȣ
крескȣт нȣмърȣл Нѣмȣлȣй ромънеск; адекъ алцй
стрѫинй наȣ ꙟвъцат линба ромънѣскъ, чи фїинд
къ саȣ лъцит Нѣмȣл ромънеск май ꙟ мȣлте пърцй
де пъмѫнт, тот дѣȣна нестрѫмȣтатъ цинъндȣшй
линба са, орй унде венѝ, тот ромънесче аȣ вор-
бит. Де ꙟцелѣџе Фїлософȣл дин Хале ѕичерѣ чѣ
дин тѫю; адекъ, кȣм къ ар фи трекȣт линба ро-
мънѣскъ ла алте Гїнте, каре, дȣпъ че ар фи
ꙟвъцато, сар фи префъкȣт ꙟ Ромънй; кȣ адевъ-
рат уна ка ачаста нȣ се поате фаче прин серви-
тȣте, ничй прин ленѣвире, ничй прин несчїинце,
саȣ виклешȣг. Нȣ прин Сервитȣте: фїинд
къ тот Омȣл дела Натȣръ ашай ꙟтокмит, ка кȣ
чей че сѫнт ꙟ сервитȣте, сокотицй фїинд ка унїй
оаменй де ничй о трѣптъ, се рȣшинѣѕъ шѝ де
а ворбѝ кȣ дѫншїй; дар ничй окасїе наȣ де а
кȣтеѕà оре чева мижлочире а ꙟтребȣинцà спре а-
дȣчерѣ Домниторилор сей ла ачѣїа, ка съ ꙟвеце

линба сȣбпȣшилор сей. Ꙗша̀ даръ, ка съ ꙟвеце̑ О Гїнтъ саȣ вечинъ, саȣ ꙟпреȣнъ кȣ алта лъкȣи- тоаре̑ линба алтїа, де липсъ а фи се вѣде, ка линба ачаста съ се ворбѣскъ ꙟтре аша̀ омени̑, чей че, саȣ сѫнт ꙟ май маре флоаре де кѫт ачеїй, карїй май тѫрѕїȣ о ꙟвацъ, саȣ ꙟкъй ꙟ бърбаръ старе, саȣ де ши чева май жос де кѫт а ачелора, тотȣшй де чинсте, дȣлче де а о ворбѝ, ши фо- лоситоаре; де унде урмѣѕъ, кȣм къ, де аȣ тре- кȣт линба ромъ̀нѣскъ ꙟ гȣра алтор Гїнте стръине, нȣ аȣ трекȣт прии скльвїе (прекȣм ꙟвъпъїатȣл фїлософ дин Хале висѣѕъ), чи аȣ трекȣт фїинд Ромънїй саȣ ꙟ май маре флоре де̑ кѫт ачеле гїн- те, че аȣ ꙟбръцишат линба ромънѣскъ, саȣ асе- менѣ кȣ дѫншїй. Нȣ прин Л е н ѣ в и р е: Ѳчим дин лата Ѥкспериїенцїе, кȣм къ ничй о линбъ, ничй ꙟтръ ай сей фїй фъръ де Індȣстрїе (сързȣинцъ) нȣ се лъцеще, декȣм ꙟтре алт нѣм де стръинъ линбъ: аȣ доаръ нȣ ведем, кȣм къ мȣлцй мъ- дȣларй а уней нацїй, карѣ спре кȣлтивирѣ лин- бей сале ничй о Остенѣлъ нȣ пȣне, перѕѫндȣсе динтръ ай сей, трече ла ачѣїа нацїе, карѣ кȣ маре сѫргȣинцъ лȣкрѫнд, фъръ Остенѣлъ се си- леще: нȣ нȣмай линба са ꙟтре сине а о цинѣ, чи ши спре омени̑ де алтъ Гїнтъ а о ꙟтинде, пре карїй ꙟдȣлчиндȣй кȣ линба са, ꙟй траце кътръ сине, ши аша мъдȣларй нацїй сале ꙟй фаче. Даръ ши сингȣръ фирѣ, чѣїа че пре тот омȣл ꙟл ꙟдѣмнъ спре аша̀ пашȣрй, каре ꙟй сѫнт спре феричире, адȣче кȣ сине, ка де се пъръсе- ще оаре чине де нѣмȣл ши линба са, съ адоп- тѣѕе саȣ съ ꙟбръцишѣѕе аша̀ линбъ, карѣ прин маре Їндȣстрїе дин преȣнъ кȣ Гїнта карѣ о вор- беще, саȣ адȣс ꙟ флоаре, цесетȣра ей є дȣлче

де

де а о грѣй, ши карѣ є мꙋлт фолоситоаре ши
мѫнгѫитоаре: де унде урмѣѕѫ, кꙋм кѫ лимба
ромѫнѣскѫ де саꙋ лѫцит спре алте Гїнте, нꙋ прин
лѣне (прекꙋм ар врѣ Кѫртиторюл де Ромѫнй)
чи прин маре Їндꙋстрїє уна ка ачѣїа саꙋ фѫкꙋт.
Кѫ ведем ꙟ тоате ѕиле, п. є. ꙟ трꙋн сат, унде
сѫнт Ромѫнй аместекацй кꙋ Славй (Сѫрбй) кѫ-
тѫ сѫргꙋинцѫ требꙋе сѫ пꙋнѫ Сѫрбїй, пѫнѫ фак
пре вре ун Ромѫн сѫ ꙟвеце лимба сѫрбѣскѫ, аде-
кѫ: ꙟтродꙋк скоале ши ꙟвѫцѫтꙋрй сѫрбесчй,
дела каре тинеримѣ се силѣще, де а ꙟвѫца сѫрбе-
сче аша, кѫт май ѕѫꙋйтѫндꙋсе де дꙋлчѣ ши
мѫрита лимба са чѣ стрѫмошаскѫ, ꙟвацѫ о лим-
бѫ стрѫинѫ, ши пентрꙋ лимба са, чѣ де мамѫ
де Роман нѫскꙋтѫ ши крескꙋтѫ, кꙋ totꙋл нело-
битѫ; Дешй чѣ май маре остенѣлѫ ѕик, ꙟтре-
бꙋинцѣѕѫ унїй Сѫрбй ꙟ лꙋкрꙋл ачеста; тотꙋшй
абѣ пот кѫте пре врецнꙋл прин кѫсѫторїй де нѣ-
мꙋл сѫꙋ депѫртат Ромѫн, ал ꙟсꙋшй нѣмꙋлꙋй
сѫрбеск.

Нꙋ прин Несчїинце: Фїинд кѫ тот омꙋл ꙟ-
целепт поате лесне кꙋноасче, кꙋм кѫ, ка сѫ счїе
ун нѣм ꙟтребꙋинца мѫестрїа де а фаче пре алт
нѣм сѫшй лапеде лимба са, ши сѫ примѣскѫ ал-
тѫ лимбѫ, фѫрѫ ꙟдоїалѫ май афꙋнд требꙋе сѫ
фїе ꙟтрꙋ счїинце ачеста, де кѫт ачела; де орѫ
че ꙟтралт мод нар пꙋтѣ дꙋмерил сѫ се лѣсе де
лимба са, ши сѫ примѣскѫ алта стрѫинѫ; аша
дарѫ. —

Ничй прин Виклешꙋг: Кѫчй виклешꙋгꙋл
нꙋмай атꙋнчй се ꙟтребꙋинцѣѕѫ, кѫнд тоа-
тѫ пласа де мижлочирй спре ачел скоп аплекате
(афарѫ де пꙋтѣрѣ силѫтоаре) нимик нꙋ фоло-
сеск; дечй никѫирй нꙋ четим, сѫ фїе ꙟтребꙋин-

цат Націа ромѫнѣскѫ нескарй мижлочирй, де а траџе пре алте нѣмꙋрй сѫ ꙟвеце линба ромѫнѣскѫ; кꙋ атѫта май пꙋцин а фи умблат кꙋ мѫндріа ꙟ лꙋкрꙋл ачеста. Динтрꙋ ачестѣ дарѫ тоате урмѣзѫ: кꙋм кѫ Кѫртиторюл дин Хале прин некꙋвїоаселе кꙋвинте ла ꙟчепꙋтꙋл кѫрцїй сале вѫрѫте, нимик алтѫ наꙋ врꙋт, де кѫт адꙋнѫнд о сарчинѫ де кꙋвинте не чоплите, аши арѫта ꙟвенината са асꙋпра Ромѫнилор инимѫ.

Їарѫ де ꙟцелѣџе мареле фїлософ дин Хале, кꙋм кѫ линба кꙋ попорꙋл ромѫнеск дин преꙋнѫ саꙋ лѫцит, сингꙋр аратѫ, кѫ линба ромѫнѣскѫ наꙋ трекꙋт ꙟтралте гꙋрй стрѫине, чи тот ꙟтре фїи сей аꙋ ремас; прекꙋм сингꙋр аратѫ ши ачаста, кꙋм кѫ де орѫ че саꙋ лѫцит линба ꙟтрꙋ ачест мод, саꙋ лѫцит ши попорꙋл, ши аꙋ кꙋпринс май мꙋлте пѫрцй де пѫмѫнт; дечй чей че сѫнт ꙟ скаꙁвїе, (прекꙋм вре Кѫртиторюл сѫ фїе фост Ромѫнїй) нꙋ пот сѫ се лѫцѣскѫ, ничй се кꙋприндѫ локꙋрй ноаве, фїинд кѫ уна ка ачаста нꙋ ли се ꙟгѫдꙋесче прин Домниторїй сей; май департе счим дин Їсторїй, кꙋм кѫ Ромѫнїй дин ꙁилеле лꙋй Траїан, де ши нꙋ тоцй, тотꙋшй чѣ май маре парте аꙋ фост домниторй, прекꙋм ꙟ Ардѣл ши ꙟ Цѣра Унгꙋрѣскѫ, пѫпѫ ла венирѣ Унгꙋрилор, ши май ꙟкоаче; ꙟ Месїа, се бѫтꙋ Петрꙋ ши Асан фрацй Романй кꙋ ꙟпѫратꙋл Греческ Їсакїе пе ла анꙋл 1196; ꙟ Цѣра Ромѫнѣскѫ ши ꙟ Молдавїа, ши пѫнѫ ꙟ ꙁи де астѫꙁй сѫнт домниторй, їарѫ ꙟ феричита ꙟпѫрѫцїа Аꙋстрїей, тот сꙋб ачелѣ пѫринтесчй арипй, ши дирептѫцй вїецꙋеск Ромѫнїй, сꙋб каре ꙁбꙋрѫтореск ши алте нѣмꙋрй ачй лѫкꙋиторе. Аша дарѫ де саꙋ скреме орй кꙋм врѣ Кѫртиторюл де Ромѫнй, то-

тꙋшй

тȣшй нȣ ва артъ̀ че ар вре, ничй ва ръзимъ̀ кȣ вре о кȣвѫнтаре вереднигъ де лȣаре аминте пропозіціа (зичерѣ) са; чи сȣчиндȣсе де ничй пън колѣ ва фаче Софісме четиторюлȣй спре рѫс сервитоаре. Кѫчй спре а артъ̀, кȣм къ лимба ромънѣскъ ꙟ ашà мод шѣр фи фъкȣт пашȣриле, прекȣм зиче Кѫртиторюл, аȣ фост де липсъ, ка дѫнсȣл съ фіе адȣс вреȣн аргȣмент кѫт де сȣпцире ꙟнаинте, кȣ каре съ се фіе възȣт ꙟкъй кȣ о доаръ ашй фи ръзимат кȣџетȣл съȣ; ка съ нȣ винъ оре кȣйва ꙟ минте, ꙟсемнарѣ чѣ ꙟ префаціа Історій деспре ꙟчепȣтȣл Романилор ꙟ Дакіа пȣсъ: кȣм къ сѫнт ши ашà пласе де Скріиптори, чей че, дешй фъръ де ничй ун фȣндамент грѣск чева асȣпра Ромънилор, totȣшй кȣџетъ, къ тоатъ лȣмѣ ар фи даторе съ крѣдъ скорнитȣрилор лор.

Аргȣментȣл прин кареле врѣ філософȣл дин Хале кȣ лаȣдъ ашй артъ̀ сціинца ши минтѣ са, чѣ пътрȣнзъторе, ши де каре ꙟкъ ла ꙟчепȣтȣл лȣкрȣлȣй съȣ кȣ амѫндоъ мъниле (ка бѣтȣл де тълеȣ) съ апȣкъ̀, есте ачеста: къ зиче: „Vlah ist ein slavisches Wort" etc. адекъ: „Нȣмеле „Влах е кȣвѫнт склабеск (кȣ каре нȣмире май „мȣлте рамȣрй дин Нѣмȣл склабеск сар фи кȣ„носкȣт ꙟ лȣме)" де унде, прин тро сърире де морте, ка кȣм ар сърй дин Карпат пънъ ла марѣ нѣгръ, дедȣче: кȣм къ Дако-Романій, чей че прин Гінта словенѣскъ се нȣмеск Влахй, нȣ ар фи виць де Роман, чи де ун Нѣм кȣ Склавій, къ зиче: „Ворба ачаста Влах ꙟсемнѣзъ ꙟ лимба „склъвѣскъ умбларе де коло̀ коло̀, кȣ скȣлеле „ꙟ спате: ꙟсъ кȣ ачест нȣме, зиче: аȣ фост „Нѣмȣрй склобенесчй нȣмите; ашà даръ ши Ро-

„мъній,

„мънїй, фїинд къ дȣпъ линѣа склoвенѣскъ се
„ѕик Влахй“ (їаръ ꙟ а са тот Ромъний саȣ нȣ-
мит, ши се вор нȣмѝ) „сѫнт дин вицъ де
„Склавй.“ Фъръ тотȣшй сингȣр мъртȣрисесче,
кȣм къ кȣвѫнтȣл ачеста Влах нȣ є нȣме ꙟсȣшит
а вреȣней дескилините Гїнтъ, чи нȣмай когно-
ме, (полекръ) прекȣм ѕиче ши май ꙟколо̀ (ꙟвъ-
цатȣл фїлософ дин Хале): кȣм къ нȣмеле нȣ фа-
че Націа; ши тотȣшй невъгѫнд ꙟ самъ че ѕисъ
деспре когнȣмеле Влах, (несчїинд, саȣ ѕъȣй-
тѫндȣсе кȣм къ Склавїй пре тоате Гїнтеле лати-
не нȣмеск Влахй) пре Ромъний нȣмай де дȣпъ
когномеле ачеста Влах, се опинтеще ай фаче
Склавй. Ѡ не аȣѕитъ рътъчире! — Ꙟкъ сингȣр
Дѫнсȣл, кȣноскѫндȣшй слъбичȣнѣ ꙟ ѕичериле са-
ле, лȣъ̀ спре ꙟтърирѣ ши проптирѣ кȣцетȣлȣй
съȣ аргȣментȣрй дин ачей Історичй, пре карїй
Аȣторȣл Їсторїей деспре ꙟчепȣтȣл Романилор
ꙟ Дакїа прин ръсȣфлъриле сале кȣ тотȣл їаȣ фост
сȣгрȣмат. Де унде апрїат съ поате ꙟкеїа, къ
Къртиторюл дин Хале, саȣ ничй кѫнд аȣ четит
Їсторїй вереднице де крединцъ, челе че лȣкрѣѕъ
деспре Єкспедїцїиле лȣй Траїан ши деспре Дако-
Романй, де унде кȣцетъ̀, кȣм къ ши алцїй
тот ꙟтрȣ ачѣїа рътъчире де некȣносчинца лȣкрȣри-
лор, ꙟ карѣ єл съ вестеѕеще, умблънд, де о-
датъ скорнителе лȣй ѕичерй дешерте де адевър
ши ꙟ челȣиторе, ка пре ун адевър ле вор ꙟбръ-
цишà: Саȣ урмѣѕъ, кȣм къ аȣ четит Їсторїй ка
ачеле, ꙟсъ стрѫмб ши стѫнгачй лѣȣ ꙟцелес:
саȣ се поте дедȣче: кȣм къ аȣ ши четит нȣми-
теле Їсторїй, ши лѣȣ ши ꙟцелес, чи фїинд де
патимй ши де прежȣдекаре ꙟпресȣрат, ши ачѣїа
че сингȣр вѣде къ є адевърат, се сѫргȣеще
дин

дин кѫт поте а фаче стрѫмб, нȣмай ка съ поа-
тъ фаче скъдере ши микшораре мърирей Нѣмȣ-
лȣй ромънеск. Пентрȣ ачѣїа, де є орй каре дин
челе доаъ дин тѫю каȣѕа рътъчирей лȣй, адекъ:
саȣ наȣ четит асеменѣ Їсторїй, саȣ аȣ четит чи наȣ
ꙟцелес, навем че съ ѕичем, чи съ стригъм:
Їартъй Домне! къ нȣ стїе че фаче; Їаръ де є чѣ
де пре урмъ, кȣ адевърат мъ доаре инима де о-
мȣл ачела, къ саȣ фъкȣт атѫта склав (роб)
патимилор сале. Деспре пȣтерѣ кȣвѫнтȣлȣй
Влах ꙟ кѫт се атинџе де Ромъний, май ꙟ жос ла
локȣл съȣ май мȣлте се вор стръкȣра̀.

Де авѣ почй де ажȣнс десвълй врерѣ Кърти-
торюлȣй дин Хале, спре че скоп єсте алкѫтȣи-
тъ. Доаръ се лингȣшесче сїешй ꙟсȣшй Авторȣл
єй, кȣм къ, ꙟкрединцѫндȣсе кȣмва прин кър-
тирѣ ачѣїа вре унїй динтре Ромъний, къ ар фи
нȣ стїȣ де че нѣм склъвеск (каре ничй кѫнд нȣ
ва ажȣнџе), де одатъ се вор апȣка̀ де а ꙟвъца̀
линба склъвѣскъ (орй ꙟ че ꙟцелѣџере сокотитъ);
аȣ доръ сокотеще, къ прин ачѣїа се вор ꙟчелȣй
Ромънїй ꙟтрȣ атѫта, кѫт лъсѫндȣсе де а са
дȣлче Нацїоналъ линбъ, пре карѣ ши кѫнд аȣ
фост асȣприцй де варварй, дин тоате пȣтериле
а оцинѣ ши а о апъра̀ саȣ сѫргȣит, се вор
лъса̀ ши де Нацїа са ши се вор липѝ кътръ Нѣ-
мȣриле склавещй. О кȣџетаре фъръ де темею!
Адевърат, къ ꙟ унеле пърцй а Бънатȣлȣй, мȣлцй
динтре Ромъний ꙟвацъ линба сѫрбѣскъ пентрȣ
ачѣїа, ка съ се поатъ ꙟцелѣџе кȣ Сѫрбїй, ши
аша̀ съ нȣ айбъ ꙟпедекаре ꙟ негоцеле сале (каре
ши Сѫрбїй дин Бънат фак ꙟвъцѫнд линба ро-
мънѣскъ, ка съшй поатъ ꙟпъртъшѝ кȣџетеле
сале ꙟ негоциторїй кȣ Ромънїй) прекȣм ши дин

каȣ-

каȣса май сȣс ла ф. 19. ꙟсчинцатъ; дѣчй пентрȣ ачѣїа Ромънїй линка са чѣ мȣмѣскъ тотдѣȣна май мȣлт аȣ прецȣито, де кѫт пре чѣ сърбѣскъ, кȣм ши де ичй ꙟнаинте вор прецȣїо.

Ничй се остенеск ꙟвъцацїй Ромънилор а ꙟвъцà линка слъвѣскъ, карѣ тот ꙟтро категорїє (трѣптъ) стъ̀ кȣ чѣ Ромънѣскъ; чи ꙟцелепцѣще фъкѫнд, кȣ сѫргȣинцъ лȣкрѣзъ де а ꙟвъцà линка Патрїей, адекъ чѣ Ѵнгȣрѣскъ, (де акърїа дȣлчѣцъ ши стръинїй сѫнт кȣпринші) прекȣм ши чѣ мȣлт кȣлтиватъ Немцѣскъ: Къчй де вом арȣнкà пътрȣнгъторй окй спре Ромънїй чей де ла Мȣреш пънъ ꙟ марцинилe Мармацїей (Маремȣреш Комитат), мȣлцй бърбацй де Нацїа Ромънъ вом афлà, карїй нȣ нȣмай къ ашà де лимпеде ворбеск линка Патрїей ка ши Ѵнгȣрїй, чи дин ювирѣ, кȣ карѣ ꙟдела ꙟчепȣтȣл Връимей Ѵнгȣрещй аȣ ꙟбръцишат пре Кончетъценїй сей фрацй Ѵнгȣрй (ши ꙟ вѣчй ꙟй вор ꙟбръцишà), ши пентрȣ ꙟсашй кȣлтȣра линвїй Патрїотичещй марй остенѣле пȣн.

Їаръ де аȣ кȣцетат прин кȣноскȣта са Къртире пре Ромънїй чей дин Молдавїа ши Цѣра Ромънѣскъ а ꙟшелà, кȣ атѫта май таре саȣ ꙟчелȣит; де оаръ че лъкȣиторїй Церилор ачестора, фїинд кȣ тотȣл десбърнацй де Ѳлáвй, ши авѫнд Митрополицй, Єпїскопй, ши алцй Преоцй, ꙟкъ ши ꙟсȣшй Прїнципй дин сѫнцеле Нацїей сале, кȣ ун кȣвѫнт, фїинд ачесте Нацїй домнитоаре, чѣле че дин Провїденцїа Дȣмнезеаскъ а се кȣлтивà таре аȣ ꙟчепȣт, ши нȣ пȣцинъ сперїнцъ (нъдѣжде) єсте, кȣмкъ нȣ ꙟ прѣ лȣнг тимп се вор рѫдикà ла кȣлмѣ сцїинцелор, кȣ каре се ꙟдȣлческ ши алте Гїнте Кȣлтивате; фї-

инд

нид ѕисъю де Славй кȣ тотȣл десгинацй, кȣ атѫта май пȣцин се вор ꙟшела́, кѫ ар фи оаре че нѣм слѫвеск, ши се вор ꙟ вой де а ꙟвъца̀ линка слѫвѣскѫ, карѣ ничй де ун фолос нȣ ле єсте.

Да ачаста поате кѫмй ва арȣнка̀ Кѫртиторюл, кȣм кѫ прин кѫртирѣ са навȣ дорит алтѫ, де кѫт а арѫта̀ адевѫрȣл де спре ꙟчепȣтȣл Ромѫнилор (мѫкар кѫ грѫирѣ ачаста нȣмай ꙟнаинтѣ лȣй се поате цинѣ де адевѫратѫ.); вереднич де лаȣдѫ є Бѫрбатȣл ачеста чел че ꙟтрȣ атѫта юбѣще адевѫрȣл, пре кареле де ши нȣ лаȣ грѫит, тотȣш ши а фи врȣт ал грѫи, є мȣлт.

Томна ꙟмй кѫѕȣ ꙟ минте лȣминатȣл ꙟтрȣ ꙟвѫцѫтȣрй Ладїславс Гедеон Професорȣл Статистичїй дин К. Ꙗкадемїе а Орадїей марй, чел че кȣвѫнтѫ деспре ѕиса кѫртире дин Хале, токма кѫнд ꙟвѫцам Статистика Унгаріей ши уиде єра̀ ворба деспре Ромѫнй, ѕикѫнд: кѫ аȣ четит ачѣ Кѫртире; ꙟсѫ кȣм кѫ нȣ кȣпринде ꙟ сине алтѫ, декѫт пае ши пѫнȣшй де панжен, каре де вѫнтȣл чел май мик се сȣфлѫ ꙟ Норй, ши де пȣтѣрѣ унеи рѫндȣнеле се деспикѫ. Ѕикѫнд єл ачѣсте, ꙟцелепцѣще арѫтѫ: кѫ Ромѫнїй сѫнт адевѫрацй урмѫторй а Романилор. Ꙗчаста аратѫ ши Скрїпторїй Їсторїилор де астѫѕй, ши тоцй чей че аȣ четит ши чѣтеск кѫрциле чѣле че кȣпринд векимиле тимпȣрилор де демȣлт, прекȣм май жос вом ведѣ.

Ꙟтре чѣле лалте пѫнѫ ачй скрисе, ѕисѫй: кѫ аргȣментеле чѣле де Кѫртиторюл спре проптирѣ ѕичеріи сале ꙟбрѫцишате, ꙟкѫ май наинте де ачȣлй Фїлософȣл дела Хале дин Бѫдѫнй, кȣ тотȣл фȣрѫ де Ꙗȣторȣл Їсторїй деспре ꙟчепȣтȣл

Ромѫ-

Ромънилор рестȣрнате, пентрȣ ачѣїа нȣ єра̀ де липсъ де ноȣ а ле чѣрне ши а ле скърмъна̀. Дечй фїинд Їсторїа ачѣїа ꙟ линба ромънѣскъ алкътȣитъ, счїȣ Къртиторюл, къ афаръ де чей че нȣ нȣмай счїȣ ромънѣще а ворбѝ, чи ши кȣ литериле Чириличещй а скрїа̀ ши а четѝ, ниме алтȣл нȣ о ꙟцелѣџе, (май вѫртос фїинд кȣ литере, Чириличещй типърите) сокотѝ къ тот Четиторюл ва крѣде, кȣм къ акȣм ꙟтѫїа оаръ де джнсȣл сѫнт скорните, ши кȣм къ бѫрфелеле лȣй (ка алтор некȣноскȣте) ꙟкъй ла ачеїй, чей че нȣ прѣ чѣркъ антиквитателе (векимиле), чѣ май маре крединцъ вор авѣ. Пентрȣ ачѣїа кȣџетай а фи де фолос, ка ши де липсъ унеле аргȣменте, каре съ стѣргъ негȣра де пре окїй Къртиторюлȣй ши съй арътє че се кȣвине, ши че єсте де а крѣде деспре Ромънй? ачѝ а ле дескоперѝ.

Къртиторюл дин Хале адȣкѫнд ꙟнаинте пре Анна Комнена зиче: Кȣм къ джнса ꙟ Алексїаде Кап. 8. нȣмеще пре Бȣлгарй Влахй, де унде дедȣче: „Бȣлгарїй сѫнт Нѣм де Славй, аша̀ даръ „ши Ромънїй (чей че съ зик славичѣще Влахй) „сѫнт сѫмѫнцъ де Славй". Съ ведем кȣ приндерѣ зиселор а Анней Комнена ворбе, челор прин Къртиторюл спре ꙟдȣпераре кȣџетȣлȣй сеȣ ꙟтребȣинцате. Sed genera ipsa subtiliter explicans ex quibus hos fieri tyronum delectus mallet, nempe et ex Bulgaris et iis qui vitam nomadicam ducunt, Valachos communis dialectus hos vocare consvevit, etc. адекъ: „Асъ пе дин де парте ꙟсемнѫнд нѣмȣриле, „динтре каре аȣ врȣт съ се алѣгъ Тинерїй ачеїа, „адекъ ши динтре Бȣлгарй, ши динтръ ачеїа, „карїй дȣк вїацъ нестаторникъ, чейче дȣпъ ворба де комȣн се нȣмеск Валахй." Їатъ къ дин

ꙟсешй

ꙟсеши ꙁиселе Аннеи Комнена лъмȣрит се веде, кȣм къ Ромънїй (де ши ле ꙁиче Комнена Влахй) сѫнт кȣ totȣл дескилинит Нѣм де Бȣлгарй; фїинд къ ꙟтребȣинцѣꙁъ пъртичѣоа дескилинитоаре: ши, ши, пре карѣ де бȣнъ самъ нар ꙟтребȣинцао, де ар фи тот уна Ромънїй кȣ Бȣлгарїй, де нȣ доаръ ар авѣ де гѫнд, аший лȣнцй кȣвѫнтарѣ фъръ де тоатъ липса, карѣ деспре дѫнса а кȣцета нȣ пȣтем. Де унде, де вом чети кȣвинтеле Комненїй, кȣ окй ши минте пътрȣнсътоаре, не вом ꙟкрединца, къ ничй кѫтȣй негрȣ сȣпт унгїе нȣ се адеверѣꙁъ а фи фост Романїй ачеїй (чей прин Комнена Влахй нȣмицй) Бȣлгарй. Къчй демѫнѫдѫнд Ꙟпъратȣл, ка осте неавъ съ се адȣне, апрїат ши дескилинит аратъ, че пласъ де Оменй съ се їа ла ачѣстъ Бътълїе. Чи ꙟцелѣцерѣ арътателор а Аннеи кȣвинте есте ачѣста: ка ла ачѣ бътае съ се їа дин Бȣлгарй, ши дин Ромънй, май вѫртос ачеїй, чей че вїецȣїа вїацъ номадъ (дин лок ꙟ лок умблътоаре); ашà даръ кȣ атѫта май пȣцин не ва ꙟшелà Къртиторюл де а крѣде, кȣм къ Ромънїй сѫнт тот уна кȣ Бȣлгарїй, дин ꙁиселе лȣй Никита. Къчй къ тоцй чей че аȣ четит Їсторїиле тимпȣрилор де де мȣлт счїȣ, къ лъкȣиторїй дела мȣнтеле Емȣ, чей че рѫдикѫнд бътае асȣпра Гречилор, нȣ нȣмай бътȣръ пре Ꙟпъратȣл Їсакїе Ангел, ши лъпъдаръ жȣгȣл греческ де дȣпъ кап; чи ꙟший ши алѣсеръ сїеший ши Бȣлгарилор Ꙟпърат де Нѣмȣл сеȣ пре Асан, нȣ аȣ фост Бȣлгарй чи Ромънй адевърацй, прекȣм мъртȣрисѣще ши Енгел ꙟ Апендичѣ деспре ꙟчепȣтȣл Ромънилор §. 8. унде ꙁиче: Elucꙁati sunt Successu temporis e servitute, Romano-

rum

rum posteri, sibique et Bulgaris ipsis e sua pro-
sapia Dominum dederunt Assanem anno 1186. qui
se Regem Blacorum et Bulgarorum nominari vo-
luit. Адекъ: „Кȣ кȣрџерѣ тимпȣлȣй скъпаръ
„дин сървитȣте ȣрмъторїй Романилор, пȣнѫнд
„сїешй ши Бȣлгарилор Домн дин Нѣмȣл съȣ
„пре Асан, чел че врȣ а се нȣмй Краюл Влахилор
„(Романилор) ши ал Бȣлгарилор.“ Никита Но-
тарїȣл лȣй Їсакїе Ангел кареле аȣ фост де фацъ
ꙟ лъȣдата бътае, чѣ ꙟтре лъкȣиторїй дела мȣн-
теле Ємȣ кȣ Гречїй авȣтъ, ꙟкъ дескѫлчесче де
ажȣнс ꙟдоїала ȣнора ка ачеїа, карїй сȣб номеле
Влах, врѣȣ а ꙟцелѣџе пре Бȣлгарй, де оаръ че
ꙟ тоатъ Історїа пре Бȣлгарй тот Бȣлгарй ꙟй нȣ-
мѣще, їаръ пре Ромънй ничй кънд нȣ їаȣ нȣ-
мит Бȣлгарй, чи акȣма Влахй адекъ Романй,
акȣма Мїсїй, дела Цѣра Мїсїа ꙟ карѣ лъкȣїа. А-
часта апрїат се адеверѣꙃъ ши прин ȣрмътоареле
а лȣй Никита ла картѣ I-ю дин Асан адȣсе кȣ-
винте, ȣнде скрїе: Deo visum esse, ut Gens Bla-
chorum et Bulgarorum diuturno jugo excusso, li-
bertatem consequantur; „Къ Дȣмнеꙃеȣ ашà врȣ,
„ка Нѣмȣл Влахилор ши ал Бȣлгарилор, лъпъ-
„дѫнд жȣгȣл (греческ) чел ꙟделȣнгат, съ ка-
„пете либертате.“ Дечй де ар фи фост Ромънїй
ачестїй де ȣн нѣм кȣ Бȣлгарїй, нȣ їар фи нȣ-
мит кȣ нȣме дескилинит: „ал Влахилор ши ал
Бȣлгарилор“ чи нȣмай ар фи ꙃис Нѣмȣл Бȣлга-
рилор, саȣ нȣмай ал Влахилор; де оаръ че ничй
о каȣсъ нȣ авȣ динтрȣ ȣн нѣм а фаче доаъ: а-
шà даръ прѣ лъмȣрит се вѫдѣще, кȣм къ алт
нѣм аȣ фост чел бȣлгъреск ши кȣ тотȣл дески-
линит де чел ромънеск, прекȣм ши пънъ ꙟ ꙃилеле
де акȣм сȣб нȣмеле Влахй нȣмай Гїнтеле чѣле
Романе се ꙟцелег, їаръ нȣ Славїй.

Пре

Префъкꙋтѣ ши съчй ворбе фаче даръ ши Ѳтрїтерꙋс прин ꙟсемнателе кꙋвинте а Ѧнней Комненїй ла картѣ 5. кꙋ каре се Ѡстенѣще а аръта кꙋм къ ачѝ вине май ꙟтѫю ꙟнаинте нꙋмеле Влахилор, ш. а. м. д.

Ѧчѣсте май пе ларг се пот четй ꙟ Їсторїа лꙋй Маїор дела фоїа 180. — 184. пентрꙋ ачѣїа деши сѫнт ꙟ къртичика мѣ чѣ латїнѣскъ, сокотїю а нꙋ фи де липсъ ши ромѫнѣще але типърй. Ѧшиждерѣ Ѧргꙋментꙋриле латїнѣще скрисе, дела фоїа а 11. кътръ капет пѫнъ ла фаца а 13. ла кꙋвѫнтꙋл: Ex illis —

Дин кꙋвинтеле лꙋй Калкокондила каре ашà сꙋнъ: Hunc montem Blachi incolunt, quibus eadem cum Dacis lingva est, nec quidquam a Dacis, qui Istrum accolunt, differi cognoscuntur. адекъ: „Ꙟ мꙋнтеле ачеста (Пиндꙋ) лъкꙋеск Влахй, чей „че уна линбъ ворбеск кꙋ Дакїй, ничй нꙋ се де„скилинеск де кътръ Дакїй чей дела Їстрꙋ.“ Ѧчастъ урмаре дедꙋче Кърититорюл дин Хале: „Де „оаръ че Валахїй тот ачѣїа линбъ ворбеск кꙋ „Дакїй, ничй нꙋ се дескилинеск ꙟ чева де дѫн„шїй, кꙋм даръ пот съ фїе Влахїй Ромѫнй?“ О минꙋнат ꙟтрꙋ скриптꙋрй тълмъчиторю! чел че нꙋ кꙋпринде кꙋ минтѣ са, кꙋм къ Валахїй, деспре карїй скрїе Калкокондила, сѫнт тот уна кꙋ нꙋмицїй Дакй. Де ар фи ꙟцелес Калкокондила унде зиче: „Влахїй, карїй тот о линбъ ворбеск „кꙋ Дакїй,“ сꙋб нꙋмеле Дакй, пре Дакїй чей ꙟнаинте де венирѣ Романилор ꙟ Дакїа лъкꙋиторй, шѣр май пꙋтѣ оаре кѫт ръзима кꙋцетꙋл съꙋ Фїлософꙋл дин Хале: Ꙟсъ фїинд къ ачеїй Дакй ꙟкъ прин Траїан кꙋ тотꙋл фъръ алꙋнгацй дин Дакїа, ничй декꙋм наꙋ пꙋтꙋт Калкокондила пре

ачеїа

ачеїа сѫй ꙟцелѣгѫ, де оарѫ чѣ дин мѫртȣрисирѣ Історїйлор счим, кѫ ꙟ анȣл каре аȣ скрис Калкокондила, аȣ фост Ромѫний, їарѫ нȣ Дакий ꙟ Дакїа, карїй нȣмай де дȣпѫ цѣра, ꙟ карѣ лѫкȣїа се зичѣȣ Дакий. Ничй нȣ єра де липсѫ кȣ алт нȣме сѫй нȣмѣскѫ Калкокондила, де оарѫ че ниме нȣ се ꙟдоїа деспре лѫкȣиторїй тимпȣлȣй де атȣнчй дин Дакїа, а фи фост Ромѫний. Токма дарѫ дин лѫȣдателе алȣй Калкокондила кȣвинте, май лȣминат де кѫт соареле де амѣзѫ зи се вѫдѣще, кȣм кѫ прин Валахїй дин Дакїа ноавѫ, деспре карїй єл кȣвинтѣзѫ, нȣ Бȣлгарй, чи Романй адевѫрацй де ун сѫнџе кȣ Романїй дин Дакїа веке се кȣвине а се ꙟцелѣџе. Кѫчй кѫ де ар ꙟцелѣџе Калкокондила прин Валахїй дин Дакїа ноавѫ пре Бȣлгарй, нȣ ар пȣтѣ зиче кѫ тот о линбѫ аȣ ши ꙟ нимик нȣ се дескилинеск унїй де алцїй; де оарѫ че тоатѫ лȣмѣ счїе, кѫ ꙟ тимпȣл ачела, кѫнд скрїѣ Калкокондила, адекѫ кѫтрѫ ꙟчепȣтȣл сȣтей а 16-е, ꙟ Дакїа веке се ворбѣ линба ромѫнѣскѫ, їарѫ Бȣлгарїй ворбѣ чѣ Бȣлгѫрѣскѫ: ашà дарѫ де ар фи ши фост Дакїй ачеїа тот де уна вицѫ кȣ Бȣлгарїй, де оре че унїй аȣ ворбит о линбѫ, алцїй алта кȣ тотȣл дескилинитѫ, ничй ꙟтрȣн мод нȣ пȣтѣ зиче, кѫ тот о линбѫ ворбеск; де унде урмѣзѫ: кȣм кѫ Халкокондила нȣ пре Бȣлгарй їаȣ ꙟцелес сȣб нȣмеле Влахй, чи пре Романїй дин Дакїа ноавѫ, карїй везй бине кѫ тот о линбѫ аȣ кȣ Романїй дин Дакїа веке, фїинд кѫ сѫнт тот де о рѫдѫчинѫ кȣ дѫншїй.

Чи ашà є! кѫнд каде чинева ꙟ унделе мѫрїй, вѫзѫнд кѫ ва сѫ се ꙟнече, се апȣкѫ ши де спȣмеле апей, ши де тоате гȣноаеле че ꙟ ноатѫ

пе

нѣ фаца унделор се принде, врѫнд а се скъпа де прикꙋрітатѣ (примеждіа) морцій. Токма ꙟтрꙋ асеменѣ мод фъкꙋ ши ꙟцелептꙋл Філософ дин Хале, сꙋпꙋнѫндꙋсе дин май сꙋс ꙟсемнателе кꙋвинте а лꙋй Калкокондила, унде зиче: „Ꙟ мꙋн„теле ачеста лъкꙋеск Влахій де о линбъ кꙋ Дакій“ а аръта, кꙋм къ Влахій ачеїа аꙋ фост Бꙋлгарій, ши де нѣм славеск, (прекꙋм сокотеще а фи ши пре Ромъній дин Дакіа вѣке) їаръ акꙋма зиче кꙋм къ Ромъній чей дин Дакіа ноавъ (Македо Валахій) сѫнт Гречй їар нꙋ Романй. Маре кꙋ адевърат негꙋръ ꙟвълꙋе креерій унꙋїа ка ачела, чел че ничй ачѣїа, че ꙟсꙋш грѣеще, нꙋ ꙟцелѣце. Іатъ кꙋм стригъ Къртиторюл сингꙋр асꙋпра са зикѫнд: „Нꙋмирѣ Влах есте кꙋвѫнт словенеск, „ши тоцй чей че се нꙋмеск Влахй, (де ар фи а„девърат) сѫнт семѫнцъ де Славй,“ ши тотꙋшй пре Романій дин Дакіа ноавъ, симцинд къ ничй де кꙋм нꙋй поате фаче Славй, не бъгѫнд де самъ че аꙋ зис май наинте, мъкар къ ши дѫншій, ка ши чеїа лалцй ай лор фрацй Ромъни се нꙋмеск прин Гінтеле славещй Влахи, кꙋ дѣдинсꙋл се сꙋргꙋеще ай фаче Гречй. Чи де сѫнт Ромъній дин Дакіа ноавъ Гречй, їаръ чей дин Дакіа вѣке Славй, кꙋм пꙋтꙋръ съ айбъ о нꙋмире, ши уна линбъ, прекꙋм мъртꙋрисѣще Калкокондила? — Урмѣзъ даръ кꙋм къ Калкокондила май сꙋс зиселе кꙋвинте нꙋ лѣꙋ гръит ꙟтрꙋ ачѣїа ꙟцелѣцере, прекꙋм врѣ Къртиторюл съ ле сꙋчѣскъ; Чи Калкокондила, чел че прѣ бине кꙋносчѣ прекꙋм пре Романій Дакіей векй, аша ши пре чей дин Дакіа ноавъ, де ачеїа мъртꙋрисй къ тот о линбъ ворбеск, кѫчй къ счїа, кꙋм къ тоцй сѫнт де ун нѣм ши де о ръдъчинъ а Стръ-

мошн-

мошилор Романи; Ачаста врꙋ ши челора че ера ꙟ ꙟдоїалъ деспре лꙋкрꙋл ачеста а дескопери, ши аша але лꙋмина кꙋносчинца деспре нѣмꙋл Романилор дин Македонїа. Динтрꙋ ачесте май наинте ѕисе даръ, їаръ се десвълеще мѫндрїа Кътиторюлꙋй, чѣ ꙟ тълмъчирѣ де скриптꙋри пе калѣ стрѫмбъ ши стѫнгаче ꙟтрекꙋинцатъ, ши врерѣ де а ꙟвълꙋй, ши ꙟтрꙋ ꙟтꙋнерек а ꙟфъшꙋра адевърꙋл лꙋкрꙋрилор.

Їаръ кꙋм къ Калкокондила прин Дакїй, деспре карїй ѕиче къ уна лимбъ ворбеск кꙋ Влахїй дела мꙋнтеле Ємꙋ, наꙋ ꙟцелес вре ун нѣм Слъвеск, чи токма пре Ромънїй чей че лъкꙋеск ши астъѕй Дакїа ноавъ, кїар мъртꙋрисѣще ꙟсꙋш Калкокондила ꙟ Картѣ а 2. прин урмътоарелѣ кꙋвинте: Dacorum (sive Valachorum, in quibus et Moldavi) gens bello praestantissima est, nec tamen admodum bonis gubernatur legibus. Extenditur horum Regio ab Panonum Erdelio a Panonum Dacia (quae et Transilvania) initium sumens, usque Pontum Euxinum. etc. Dacorum lingva similis Itallorum linguae est, etc. Nil differunt ab Italis, cetera etiam victus ratione, armorumque et supellectilis apparatu eodem Romanorum utentes etc. адекъ: „Гїнта Дакилор (саꙋ а Ромънилор ꙟтръ карїй ши Молдовенїй) „є чѣ май веститъ ꙟ бътълїе, ꙟсъ нꙋ кꙋ прѣ „бꙋне леџй се ѡкѫрмꙋеще. Чей май мꙋлцй шед „прин сате ши урмѣѕъ тꙋрмеле прин пъшꙋнй. „Се ꙟтинде Цѣра ачестора дела Трансїлванїа „лꙋѫндꙋшй ꙟчепꙋтꙋл, пънъ ла марѣ Нѣгръ, ш. „а. Лимба Дакилор є асеменѣ кꙋ а Їталїенилор, „ꙟсъ аша де стрикатъ, кѫт кꙋ аневое ꙟй пот „ꙟцелѣџе Їталїенїй, ши тот ачѣа датинъ ꙟ

мѫн-

„ мѫнкърй, тот ачѣїа пласъ де арме, де вест-
„ минте, ши алте лȣкрȣрй късещїй аȣ, прекȣм
„ авѣ Романїй“ Дечй фїинд къ никъирй нȣ а-
флъм се фїе скрис вре ун Їсторїк унеле ка аче-
сте деспре Дакїй чей ꙟнаинте де Траїан ꙟ Да-
кїа вецȣиторй, прекȣм ничй деспре Бȣлгарй; аша
даръ урмѣѕъ, къ Калкокондїла прин Дакїй деспре
карїй фъкȣ ворбъ, наȣ ꙟцелес Нѣм Slъвеск, чи
кїар пре Нѣмȣл Ромънеск чел ꙟ Дакїа лъкȣиторю.
Даръ ничй наȣ пȣтȣт се ꙟцелѣгъ ачѣїа, прекȣм
май сȣс ам арътат. Прин ачѣста алȣй Калкокон-
дїла Цїтацїе се стерџе ꙟ доїала, каре пре унїй
ꙟй фаче де агѫндй, кȣм къ Ромънїй чей астъѕй
ꙟ Дакїа лъкȣиторй нар фи съмѫнцъ де Романй,
ши адевърат се аратъ, кȣм къ сѫнт нѣошй фїй
а Романилѡр. Кȣм къ Калкокондїла прин кȣ-
вѫнтȣл Дакй, наȣ ꙟцелес пре Дакїй, пре карїй ꙟй
сȣрпаръ шїй стѫнсеръ Мїлитарїй лȣй Траїан, чи
пре Дако-Романїй, чей че ши пънъ астъѕй лъкȣеск
Цериле ачеле, пре лъмȣрит се ведѣще ши дин-
трȣ ачесте а лȣй кȣвинте: „Ꙗчещїй саȣ ꙟдати-
„ нат а нȣ авѣ тот пре ачей Дȣчй, чи прекȣм ли
„ се веде афи май бине, пентрȣ бȣнȣл де Комȣн,
„ мȣтъ Принцїй саȣ Къпетенїиле сале, алегънд
„ акȣм пре унȣл, дѣпой пре алтȣл“ Калкок. Карте
а II. Ꙗчастъ ꙟтребȣинцаре се фаче ши пънъ а-
стъѕй ла Ромънїй дин Цѣра Ромънѣскъ ши
Молдавїа; їаръ съ се фїе фъкȣт ачѣста ла Дакїй
лȣй Декебал, никъирй нȣ се четѣще. Кȣм къ
Дако-Романїй дин челе ѕисе Провїнцїй, пре ка-
рїй ꙟй нȣмѣще Калкокондїла Дакй, сѫнт аде-
върацй Ѳтрънепоцй а Романилор векй, афаръ
де тоатъ ꙟдоїала есте: аша даръ ши Ромънїй
Ꙗȣрелїанй, карїй лъкȣеск прин Месїа, Ѳесалїа, ши

Маке-

Македоніа сѫнт адевърацй урмъторй а Стрълѹчицилор Романй.

Май департе, спре а ꙟшъла̀ пре унїй, карїй сѫнт ушорй ла крединцъ, кѹм къ попоаръле каре се кїамъ Влахй, сѫнт де вицъ Славѣскъ, адѹче спре мъртѹрїе пре Лѹчїѹс де Регно Далмацїе Кар. 6. Кап. 5. Чел че зиче: Valachos autem per montes Rasciae, Bosniae et Croatiae degentes, etiamsi multi Romanorum progeniem arbitrentur, et tempore occupatae a Sclavis Dalmatiae in montes secessisse, cum Presbytero Dioclete autumant: tamen cum nullum Romanae lingvae retineant vestigium, nomenque ipsorum innotuerit eo tempore, quo Vlachorum nomen cum ipsis Sclavis jam confusum reperiebatur, et Pastorem significabat, ideo pastorum nomine censitos fuisse, prout et nunc, verosimile est. Luc. L. 6. c. 5. Адекъ: „Де ши мѹлцй кред, къ Валахїй, чей че лъкѹеск „прин Мѹнцїй Расцїей, Боснїей ши а Кроацїей, „сѫнт вицъ де Роман, ши адеверѣзе, къ ꙟ тим„пѹл кѹпринсей прин Склавй Далмацїй се трасе„ръ ꙟтре мѹнцй, кѹм кѹџетъ Дїоклеа Пресвуте„рѹл: тотѹшй, фїинд къ нѹмицїй Валахй, ничй „о умбръ дин лимба латїнѣскъ наѹ цинѹт, ба „ꙟкъ ши нѹмеле лор атѹнчй се кѹноскѹ, кѫнд „ера̀ нѹмеле Влах аместекат кѹ Склавїй, ши „ꙟсемна̀ Пъсторю; пентрѹ ачѣїа асеменѣ адевъ„рълѹй ши есте, къ Влахїй ачеїа аѹ фост Пъ„сторй.“ Деспре ачастъ Џїтацїе прѣ лъмѹрит кѹвѫнтъ Петрѹ Маїор ла фаца 218. а Їсторїй деспре ꙟчепѹтѹл Романилор ꙟ Дакїа; пентрѹ ачѣїа не опъчиндѹмъ май мѹлт кѹ дескѹрзирѣ провокателор кѹвинте, пъшеск май департе, прекѹм урмѣзъ:

Фїинд

Фїинд къ май сꙋс ам арътат, кꙋм къ тоцй Скрїпторїй де Їсторїй, карїй нꙋ сжнт сꙋпꙋшй патимилор ши прежꙋдекърїй, мъртꙋрисеск, кꙋм къ нꙋмеле Влах ↑ лимба славѣскъ ↑семнѣзъ Роман; сокотеск а фи фъръ де липсъ ачй їаръшй деспре ачѣїа а кꙋвжнтà. Уна ачѣста нꙋ пот тръче кꙋ ведерѣ, адекъ: кꙋм ↑шй арътѣ ши ачй Кърти- торюл дин Халле виртꙋтѣ, сфїинца, ши датина де а скимба Цїтацїиле Скрїпторилор. Къчй кжт ажꙋнсе ла кꙋвжнтꙋл: „Кжнд єрà нꙋмеле Влахи- „лор аместекат кꙋ Славїй," ка кꙋ атжта май таре се аръте, къ ар фи Влахїй ачеїй Славй, ↑ лок де а зиче: „Асеменѣ адевърꙋлꙋй, єсте къ а- „чеїй нꙋ пентрꙋ алтъ саꙋ нꙋмит Влахй, чи пен- „трꙋ къ єрà Пъсторй," прекꙋм ши акꙋм, ши ашà а се зиче єй Влахй, нꙋ є а се зиче Романй де нѣм, чи пъсторй (адекъ ачѣста ар пꙋтѣ урма дин кꙋвинтеле лꙋй Лꙋчїꙋс, де се поате дедꙋче чева дин єле ↑ контра Ромъннлор, їаръ нꙋ алтъ), сꙋфꙋлкъ о адаꙋџере, деспре карѣ Лꙋчїꙋс ничй кжнд наꙋ висат, зикжнд: „Асеменѣ аде- „върꙋлꙋй єсте, кꙋм къ Пъсторїй ачеїй аꙋ фост „Славй." Фоарте сꙋбцирй фрꙋмвїй каꙋтъ ши капътъ Кърти торюл дела Лꙋчїꙋс, кꙋ каре сар пꙋтѣ ажꙋтора; фїинд къ ↑сꙋшй Лꙋчїꙋс пре тоци Валахїй, афаръ де ачеїй карїй лъкꙋеск ↑ Кроацїа, ↑й арать а фи Романй, дар ничй-деспре ачестїй нꙋ арать кꙋ ↑търире къ сжнт Славй, чи нꙋмай адеверѣзъ къ исе паре а нꙋ фи ачестїй Романй чи Славй, де оаръ че ничй ун семн дин лимба Латїнѣскъ нꙋ аꙋ ↑ лимба са; де унде афаръ де тоатъ ↑доїала єсте, къ де ар фи цинꙋт Валахїй дин Славонїа ↑ лимба са нескарй урме дин лимба латїнѣскъ, ничй Лꙋчїꙋс нар фи фъкꙋт

ꙟдоїалъ деспре Ромънътатѣ лор (дешй трѫꙋѣ ꙟ партѣ са кѫт пȣтѣ) ꙟсе унде ремѫне ꙟдоїалъ; аколо̀ є аскȣнс адевърȣл; ꙟдрепт ачѣїа, дꙟ сар фи ши нȣмит уній дин Бȣлгарій чей че єра̀ пъсторй, Валахй, ка ши Романій че мѫна̀ віацъ пъсторѣскъ, ꙟтотȣшй нȣ урмѣꙃъ а фи фост ей Романй, саȣ Романій чей че се ꙃичѣȣ Влахй, се фіе фост Бȣлгарй: пентрȣ къ нȣмеле Влах се вѣде а фи фост нȣмай пъсторилор ꙟсȣшит (дȣпъ пърѣрѣ Къртиторюлȣй) прекȣм п. є. Пъсторю саȣ пъкȣрарю се ꙃиче ꙟ линба Ромънѣскъ ачела, каре пъстрѣꙃъ ѻиле, аша̀ даръ, доаръ тоцй, чей че сѫнт пъкȣрарй, мъкар дин Аравіа веницй, пентрȣ къ Романій ле ꙃик пъкȣрарй, сѫнт Ромънй? ачѣста нименѣ алтȣл нȣ ва ꙃиче, де кѫт Філософȣл дин Хале.

Їаръ кȣм къ лъкȣиторій Ѻлавонїей карій се нȣмеск Влахй, сѫнт вицъ де Роман, ши нȣмай дȣпъ венирѣ Ѻѫрбилор престе єй саȣ сѫрбит, се кȣлѣꙋе, нȣ нȣмай дин Ѻкрїпторй векй, чи ши дин кȣвинтеле лȣй Лȣчїȣс Картѣ 6. К. 5. „Hos Itali Morlacos (Valachos nempe per montes Rasciae, Bosniae, et Croatiae degentes) dicunt, cujus nominis significatu Presbyter Diocleas, qui ante 1200 annum scripsit, Bulgarorum gesta describens, ait: igitur inpugnantes Sylloduxiam, expugnaverunt eam, inde debellando ceperunt totam Macedoniam, post haec totam Provinciam Latinorum, qui illo tempore Romani vocabantur, modo vero Maurovlachi, hoc est: nigri Latini. Каре сȣнъ:
„Пре ачѣстй (лъкȣиторй а Боснїей ши а Кроацїей
„Влахй) Їталїєній ꙟй кїамъ Морлахй, деспре
„ꙟцелесȣл акърȣїа нȣме Пресвутерȣл Дїоклеа, чел
„че ꙟнаинте де Анȣл 1200. дескрїинд фаптеле

„Бȣл-

„Бȣлгарилор ѕиче: Ꙟкȣнцȣрѫнд Сулодȣксїа о
„бътȣръ, дечй бътѫнд ши ресбътѫнд, принсеръ
„тоатъ Македонїа, дȣпъ ачѣїа тоатъ Провїнцїа
„Латїнилор, карїй ꙟтрȣ ачел тимп се кїемаȣ
„Романй, їаръ акȣма Маȣровлахй, адекъ Ла-
„тїнй негрїй.“ Каȣѕа къ лѣȣ ѕис Латїнй негрїй,
прекȣм кȣцетъ Маїор фаца 220. се вѣде а фи
ачѣїа, къ пїердѫндȣшй линба са чѣ ромънѣскъ,
ши ꙟвъцѫнд линба венитȣрилор, адекъ чѣ склъ-
вѣскъ, прин ꙟбръцишарѣ унеи линбй стръине пъ-
ръсѫндȣшй ресъритȣл съȣ, апȣсъръ кътръ ачел
попор стръин ши де кȣрѫнд ꙟ пъмѫнтȣриле Ро-
манилор венит. Дар ши Латина есте пре чей лъ-
пъдацй де линба ши Гїнта са, ай кїема̀ Негрїй,
саȣ Лай, адекъ неферичицй, прекȣм ши сѫнт,
фїинд къ ꙟй роаде инима, їар консчїинца сȣфле-
тȣлȣй ꙟй апасъ ши таре ꙟй асȣпрѣѕъ пре унїй
ка ачеїй, карїй рътъчинд дела тȣрма ꙟ карѣ саȣ
нъскȣт ши саȣ крескȣт, трек ла алтъ тȣрмъ
стръинъ, унде умблъ съринд де ичй колѣ ко-
тиндȣсе, ши ка венитȣръ дин тȣрмъ стръинъ
рътъчитъ сокотицй фїинд, нȣ нȣмай де чей
май пȣтерничй се ꙟпȣнг, чи ши де Кѫрланїй чей
май микȣцй се болдеск, ши аша̀ мȣлте потикни-
тȣрй ши ꙟпингътȣрй сȣферъ, пънъ се дедаȣ кȣ
соцїиле тȣрмей чей новъ: аша̀ даръ пе дирепт
ши ачещй Ромънй (Слъвеще Влахй) дин мȣнцїй
Боснїей, Расцїей ши а Кроацїей, карїй шѣȣ пїер-
дȣт Линба ромънѣскъ, се пот ѕиче Ромънй не-
грїй, лай, ши тикълошй. Дин челе пънъ ачѝ нȣ-
мърате, їаръ май вѫртос дин кȣвинтеле лȣй
Дїоклеа деспикат се вѫдѣще ꙟчепȣтȣл Ромънилор
челор дела мȣнцїй Боснїей ш. а. лъкȣиторй;
Къчй къ Дїоклеа ѕиче: Totam Provinciam Latino-
rum,

rum, qui illo tempore Romani vocabantur. адє-къ: „Тоатъ Провінціа Латінилор, карїй ꙟ ачеа „тимп се нȣмѣȣ Романй" О принсъръ Славїй, їаръ нȣ ѕисъ: Тоатъ Провінціа пъсторилор, саȣ а Влахилор карїй єра̀ Славй: ашà даръ чеа че ва ꙟцелѣџє ачесте алȣй Дїоклеа кȣвинте, нȣ се поа-те ꙟдой, къ (Ромънїй) Влахїй дин мȣнцїй май сȣс нȣмицй, аȣ фост вицъ де Роман.

Афаръ де ачесте ѕиче Лȣчїȣс: „ꙟтрȣ ачелаш „тимп, кѫнд єра̀ нȣмеле Влахилор аместекат кȣ „а Славилор;" Че даръ ꙟцй ꙟкипȣещй прин а-местекарѣ нȣмелȣй? Доаръ прин ачѣста сокотещй тот уна а фи Влахїй кȣ Славїй? Веѕй (Кърти-торюле) кѫт єщй де стръин ꙟтрȣ ꙟцелѣџерѣ кȣ-винтелор! де ар фи фост Влахїй Славй, нȣ ар фи ѕис Лȣчїȣс: „Кѫнд саȣ фост аместекат нȣ-„меле лор;" къчй де ар фи фост ачесте доъ по-поаръ тот де ун сѫнџе, нȣ сар фи пȣтȣт аме-стека̀ (confundi ꙟвълȣй) чи нȣмай ар фи липсит са се уніеѕе ла олалтъ, де оаръ че ꙟсашй ꙟвъ-лȣирѣ саȣ конфȣѕїа лȣкрȣрилор, аратъ доъ фїин-це, кȣ тотȣл ꙟтре сине не ловите ши де доаъ пласе, фїинд къ ун лȣкрȣ де о пласъ кȣ алтȣл тот де асеменѣ пласъ, де се ши ꙟпреȣнъ ла олал-тъ, нȣ се ꙟвълȣеск, ничй се конфȣндѣѕе, чи нȣмай пȣтѣрѣ лȣкрȣлȣй ачелȣїа о май лъцеск, п. є. де вей ꙟпреȣна̀ доаъ ой кȣ алте доаъ ой, вор фи патрȣ ой, чи ничй о ꙟвълȣїалъ саȣ кон-фȣѕїе нȣ се фаче, де оаръ че тот ой сѫнт; їаръ де вей амєстека̀ доаъ ой кȣ доаъ капре, ꙟкъ вор фи патрȣ чи нȣ тот де о пласъ, ши ашà де вей врѣ ка ачесте патрȣ, уна се фїе, кȣ адевърат се наще конфȣѕїе, саȣ ꙟвълȣїалъ, де оаръ че ничй кѫнд дин капръ нȣ поцй фаче оае: Ашà

даръ

даръ прин борба аместекаре нꙋ врꙋ ꙟꙋчїꙋс се ꙟцелѣгъ, кꙋм къ Влахїй ачеїй ар фи фост Славий, чи нꙋмай артъ тимпꙋл, кѫнд фꙋсеръ Ромънїй чей дела Мꙋнцїй ачеїй, кꙋ попоареле Слъвещий, че венираъ престе ей, аместкаций.

Їаръ кꙋм къ Кроацїй чей че се зик Влахий, нꙋ сѫнт Попор Словенеск, чи адевъратъ вицъ Романъ, кꙋ таре темею аꙋ аратат Аꙋкторꙋл Їсторїей деспре ꙟчепꙋтꙋл Дако-Романилор ꙟ Дакїа. Кап 6. §. 12.

Май департе се адеверѣзъ, кꙋм къ нꙋмеле Влахилор челор прин нꙋмицїй мꙋнций лъкꙋиторий, нꙋ аꙋ ꙟчепꙋт атꙋнчий, кѫнд саꙋ фост аместекат Романїй кꙋ Славїй, чи де кѫнд аꙋ фост кꙋноскꙋций зишїй Романий Гїнтелор слъвещий, тот Влахий саꙋ нꙋмит де Гїнтеле слъвещий, прекꙋм ши чеїа лалций Латїний саꙋ Ромъний; Кѫчий прекꙋм пънъ астъзий Ромънїй дин амѫндоаъ Дакїиле нꙋ се нꙋмеск Влахий ꙟ лимба са, чи Ромъний, ашà ши мощениторїй май сꙋс ꙟсемнацилор мꙋнций се нꙋмѣꙋ Романий, прекꙋм мъртꙋрисѣще ши Дїоклеа: Дечий дѣкъ лъкꙋиторїй Дакилор ши мощениторїй мꙋнцилор ачелора тот сꙋб нꙋме де Влах фъръ Славилор кꙋноскꙋций, афаръ де тоатъ ꙟдоїала есте, къ лъкꙋиторїй мꙋнцилор ачелора сѫнт Романий. Ничий нꙋ се веде ꙟтре ачестїй, ши ꙟтре лъкꙋиторїй Дакїей вѣке алтъ дескилинире, де кѫт къ фїинд ачеїй ꙟкꙋнџꙋраций де Гїнтеле славичещий, кꙋ тотꙋл аꙋ пердꙋт дꙋлчѣ са Лимбъ Ромънѣскъ, ши ашà воркинд чѣ сѫрбѣскъ, нꙋ се нꙋмеск май мꙋлт Ромъний, чи Власий, прекꙋм аꙋд къ ле зик щи вечинїй лор. Кꙋ адевърат къ де шѣр фи цинꙋт лимба са, нꙋ сар зиче Влахї чи Ромъний, ка ши чеїа лалций Ромъний дин Дакїа. Де ар фи лъкꙋито-

кꙋито-

кȣнторїй ачеїа де ун нѣм кȣ чеїй лалцй Сѫрбй, афарѫ де тоатѫ ꙟдоїала есте, кѫ сар нȣмѝ ши ей Сѫрбй, їарѫ нȣ Влахй, кȣ атѫта май вѫртос, кѫчй дȣпѫ ѕичерѣ Фїлософȣлȣй дин Хале, Влах ꙟсемнѣѕѫ пѫсторю саȣ номадѫ, ашà дарѫ атȣнчѣ сар пȣтѣ ѕиче Влахїй ачестїй (дѣкѫ ар фи Сѫрбй) Влахй, кѫнд ар фи тоцй пѫсторй саȣ номаде; дечй дин експерїенцїе щим кѫ нȣ сѫнт тоцй пѫсторй, ничй Номаде, прекȣм щим ши ачѣїа кѫ Сѫрбїй нȣ нȣмеск пре пѫсторїй чей дин нѣмȣл сѫȣ Влахй, чи Овчар, Говедар, ш. а. м. д.; лимпеде дарѫ се вѫдѣще, кȣм кѫ попорȣл ачела дин Кроацїа, май вѫртос дин Славонїа, че вине сȣк нȣме де Влах, нȣ есте попор Словенеск, чи адевѫрат нѣм Романеск; ши ашà се вѫдѣще де минчюнѫ Кѫртиторюл, кѫнд се силеще пре ачел рам де Ѡамений дин Славонїа, каре се кїамѫ Влахй, ал фаче Склавенеск.

Май департе цинѫндȣсе Кѫртиторюл дин Хале кȣ амѫндоаѫ мѫниле де стрѫмба са пѫрѣре, ка вѣтȣл де гардȣл де спиний, карїй де шил ꙟпȣнг аспрȣ, тотȣшй се разимѫ де дѫнсȣл, нȣмай касѫ нȣ кадѫ: ачесте ле адȣче ꙟнаинте: ф. 10. Vlachorum nomen ante annum 1300 in Dalmaticis monumentis non reperitur, talique nomine censebantur pastores montana Bosniae incolentes, qui tunc cum Mladino Dalmatiae, Croatiae, et Bosniae Bano, militaria servitia praestitissent. адекѫ: „Нȣ-
„мене Влахилор ꙟнаинте де аннȣл 1300. ꙟ монȣ-
„ментȣриле Далмацїей нȣ се афлѫ, ши кȣ ашà
„нȣме се нȣмѣȣ пѫсторїй чей че лѫкȣїà монтоа-
„сѫле локȣрй а Боснїей, карїй атȣнчй ажȣторарѫ
„пре Младин Банȣл Далмацїей, Кроацїей ши ал
„Боснїей ꙟтрȣ ресбатере.“ Динтрȣ ачесте їарѫ

фаче

фаче ꙟкеере Кътиторюл, фъръ тоатъ сокотѣла ѕикѫнд: (Folglich der Name Walach ist den Slaven gemein gewesen, da die Römer lange vor dem Jahre 1300. in Dalmatien waren, und doch nicht Walachen genannt wu:den, indem der Name Walach vor selbigem Jahre allda unbekannt war) „ашà даръ (ѕиче) нȣмеле „Влах аȣ фост нȣмай Славилор ꙟпъртъшит, де „оаръ че Романїй май наинте де аннȣл 1300. „фȣсеръ ꙟ църиле ачесте, ши тот нȣ саȣ нȣмит „Влахй, фїинд къ нȣмеле Влах май наинте де „ѕисȣл ан ера кȣ тотȣл некȣноскȣт.“ Де се ва скърмънà Аргȣментȣл ачеста кȣ дѣмърȣнтȣл, се ва ведѣ, кȣм къ е фоарте ꙟ контръ скопȣлȣй Дїсерентȣлȣй дин Хале, ши аратъ кȣм къ тоатъ Остенѣла, че аȣ пȣсо ел спре а арътà, къ Ромънїй сѫнт Славй, есте фъръ де темею ши стѣрпъ, ши кȣм къ тоате ѕичериле лȣй сѫнт потигнитоаре ши таре легънътоаре, ши кȣм къ шѣȣ пїердȣт ѕилеле дѣ фетѣ, лȣкрѫнд ла ачѣ а са Кътичикъ; де оаръ че тоате скорнириле лȣй, май ушоаре фїинд де кѫт чѣца де диминѣца, карѣ се ръсфиръ де въпъиле Соарелȣй ꙟ чѣле май де сȣс але норилор чете, унде не ꙟчетат каȣтъ пре Омȣл, кътръ каре вор се пѫраскъ пре Траїан, къ нȣ Романй чи Славй аȣ адȣс дин Ꙟпърӑцїа Романилор ꙟ Дакїа, ѕисей къ шѣȣ пердȣт вѣра ꙟ нимик, скрїинд Кътичика чѣ ꙟ Хале типърить, кьчй орй чине ва фаче дрѣптъ жȣдекатъ (де нȣ ва фи сȣпȣс уръчȣнїй де Нѣмȣл Романеск) деспре май наинте адȣселе кȣвинте, фъръ тоатъ Остенѣла ва десвълй пофтитȣл адевър. Пентрȣ къ афаръ де ачѣїа, къ нȣ ера де ажȣне нȣмай кȣ ворбе съчй а ѕиче, кȣм къ прин кȣвѫнтȣл Влах аȣ фост Славїй ꙟцелеши; афаръ де ачѣїа,

ачѣїа, кꙋм къ ачѣстъ нꙋмире Влах сар фи дат Славилор ꙟкъ ꙟ Патріа лор чѣ вѣке, карѣ дин коло̀ де ꙟнълцимиле Карпатꙋлꙋй се афла̀, (каре ничй кѫнд кꙋ вре о мъртꙋріе верѣднигъ де крединцъ а аръта̀ нꙋ ва пꙋтѣ); афаръ де ачѣїа, къ липсѣ де плин съ арѣте, кꙋм къ лъкꙋиторій нꙋмицилор мꙋнцй наꙋ фост Романй, чи Славй; афаръ де ачѣїа, къ ꙁиче Петрꙋ Катанчичй де Істро кап 8. §. 4. Nomen Valachorum in his regionibus ante Cinami tempora, qui 12. floruit seculo, auditum non esse ajunt: neque tum primo exortum esse censeas, Latini quippe exquo Illyris cogniti sunt, ab antiquissima inde aetate Vlassi compellabantur, tamquam Lassi dicas V. consona Illyris familiari praefixa, ut et conpellantur hodie. Каре аша̀ се тълмъчѣще: „Се ꙁиче а нꙋ се фи „аꙋꙁит нꙋмеле Влахилор прин пърциле ачесте а „Кроацїей ш. а. ꙟнаинте де Цїнам, чел че віе- „цꙋїа̀ ꙟ а 12. сꙋтъ; дечй пентрꙋ ачѣїа се нꙋ „сокотещй къ доаръ атꙋнчй дин тъю саꙋ ꙟче- „пꙋт; къчй къ Латїнїй де кѫнд сѫнт кꙋно- „скꙋцй Іллїрилор саꙋ Сѫрбилор, ꙟкъ дин тимпꙋ- „риле челе де демꙋлт се нꙋмѣꙋ де Сѫрбй Вла- „сїй, ка кѫнд ай ꙁиче Лассі (четатѣ Лацїꙋм „дела карѣ Романїи се ꙁик Латинй) пꙋнѫнд ꙟ- „наинте Лїтера В. карѣ є фоарте доместикъ „Славилор, прекꙋм се нꙋмеск ши астъꙁй“ афаръ ꙁик де ачесте (ши алтеле каре май пе ларг се пот четѝ ꙟ Їсторїа лꙋй Маїор фаца 221.) ꙟсꙋш Лꙋчїꙋс прин кꙋвѫнтꙋл Валах нꙋ ꙟцелѣџе попор Славенеск, чи Гїнтъ Латїнъ, прекꙋм се адеверѣꙁъ дин кꙋвинтеле лꙋй ла Кар. 6. кап 5. Apud Bulgaros, Serbos et Croatas, Vlach Romanum, Latinum, et Italum significat. Unde vero, et quando Valachi

dici

dici coeperint, non comperio, Polonorum quidem atque Slavorum non modo hi populi, verum etiam omnes, qui sunt Italici generis, Vlassi, et Vlossi dicuntur, quod ipsum etiam argumentum est, Italicam hanc gentem esse. адекъ: „Ла Бȣл-
„гарй, Сѫрбй ши Кроацй, нȣмеле Влах ꙟсемнѣѕъ
„Роман, Латін ши Їталїан; їаръ де унде, ши
„кѫнд аȣ ꙟчепȣт а се нȣмѝ Романїй Валахй,
„нȣ афлȣ никъирй; адевърат къ дȣпъ лимба По-
„лонилор (Полѣчилор) ши а Славилор нȣ нȣмай
„Ромънїй, чи тоцй чей че сѫнт де нѣм Їталїе-
„неск, се нȣмеск Влассй ши Влоссй, дин каре се
„ши аратъ, къ нѣмȣл ачеста є Гїнтъ Їталїе-
„нѣскъ.“

Їатъ бȣн Бърбате! че гръеще юбитȣл тъȣ Лȣчїȣс деспре Валахй саȣ Ромънй, ши тотȣшй тȣ, не врѫнд а лȣа̀ аминте ачесте ши алте не ꙟфрѫнте арътърй пентрȣ ꙟчепȣтȣл Дако-Романилор, лȣкрезй сингȣр асȣпра Лецилор сънътоасей минцїй тале (деспре каре нȣмъ ꙟдоеск а фи ꙟ ꙟтрецимe), ши цинѫндȣте кȣ тоате брацеле де рътъчита та сентенцїе, те сѫргȣещй ши пре алцїй, чей че нȣ се фереск де амъџирй, тот ꙟтрȣ ачел ꙟтȣнерек, ꙟтрȣ каре сингȣр зачй, ай арȣнка̀, ши лȣмїй спре рѫс ай арътà.

Динтрȣ ачесте се въдеск де минчюнъ Скорнириле Кърититорюлȣй, каре аша сȣнъ: Kein Geschichtschreiber sagt, daß jemahls der Name Walach dem Römer gegeben worden ist. адекъ: „Ничй ун
„Скрїпторю мъртȣрисеще, съ фїе ꙟсемнат кȣ-
„вѫнтȣл Влах Оаре кѫндва Роман;“ деОаръ Лȣчїȣс деспикат ши пре ꙟцелес гръеще: „Влах ꙟсемнѣѕъ Роман, Латін, саȣ Їталїан.“

Челе адꙋсе де Къртиторюл ла фаца 11. ꙋнде ꙟтрабъ: „Wann waren die Römer in Kiowischen Palatinat? oder ihre Colonien, da jetzt noch nicht die Walachen die Slawoitalienisch sprechen, dahin gelangt sind.“ адекъ: Кѫнд аꙋ фост Романїй ꙟ Пала„тїнатꙋл Кїовїей, саꙋ Колонїиле лор? кѫнд „ничй акꙋма наꙋ ажꙋнс Влахїй, чей че ворбеск „Славоїталїенеще, аколо“ сѫнт нꙋмай склинтитꙋрй де флꙋерат, ши спре стѫнгачюл лꙋй скоп тикъите. Аꙋ доаръ ва фи минꙋне не аꙋꙁитъ, де се ва аръта̀, къ Легїоанеле деспре каре ворбеще Ракоцї, аꙋ кꙋетат дин Ромънй де прин Молдова ꙟтраколо̀ трекꙋцй? Дин Їсторїиле Полонещй ши а Молдавїей се ꙟцелѣџе, къ мꙋлцй динтръ Лъкꙋиторїй Молдавїей, карїй фꙋсеръ прин ꙟкꙋрџериле Тартарилор дин Мошїиле сале алꙋнгацй, аꙋ скъпътат кътръ Кръимѣ Полонїй, ꙟсъ ачестїй аꙋ фост Ромънй, аша даръ —

Кꙋм къ ꙁичерѣ Къртиторюлꙋй, кꙋ карѣ се сѫрџꙋеще а аръта̀, къ наꙋ пꙋтꙋт съ фїе Ромънй ꙟ Палатїнатꙋл Кїовїей, есте Пѫнꙁъ де Панжън цесꙋтъ, се кꙋлѣџе дин челе ꙋрмътоаре:

Порнириле Омꙋлꙋй челе фиреще, ꙟтрꙋ асеменѣ мод сѫнт ꙟтокмите ши спре лꙋкраре аплекате, ка пре ачела май кꙋ дѣдинсꙋл съ юбим, дела кареле ам искꙋсит ши ꙟшине маре ши адевъратъ юбире; натꙋра не болдеще, ка ачелꙋїа, чел че нѣꙋ фъкꙋт оаре че бине, асеменѣ саꙋ май маре фачере де бине съй адꙋчем, де не есте кꙋ пꙋтинце. Дїмїтрїе Кантїмїр Домнꙋл Молдавїей, чел че де тоцй Скрипторїй, ꙟналт ꙟ Щїинце, ши де не бързърит Їсторїк се кꙋноасче, вїецꙋинд ꙟвечинътате кꙋ Полонїа, ши тоате стръмꙋтъриле Тимпꙋрилор прѣ бине кꙋноскѫнд, аша̀

аша грѣеще ꙟ картѣ са карѣ се кїамъ: (Beschreibung der Moldau) Дескрїерѣ Молдавїей ла капȣл а 15. ф. 260. унде дескрїе Нобїлїтатѣ дин Молдавїа: „Die Fürsten (von Moldau) haben auch einige Polnische Familien unter den Adel aufgenommen; so wie dagegen viele Moldauer in den Polnischen Adel sind aufgenommen worden" адекъ „Прїнцїпїй (Молдавїей) аȣ примит ши унеле „фамїлїй Полонещй ꙟтре Нобїлїтате; прекȣм ши „дин контрь мȣлцй Молдовенй фȣсеръ примицй „ꙟтре Нобїлїтатѣ Полонѣскъ" Ла фаца 263. тот ꙟтрȣ ачѣїа Карте аратъ пре оунеле фамїлїй нобїле полонещй ꙟ Молдавїа домнитоаре, прекȣм фамїлїа „Крȣпїенскестїлор, Пїлоскїестїлор" ш. а. Ла фаца 222. сȣб нȣмерȣл 44. аратъ, къ Мѵрон Барновски ун Полак аȣ фост ꙟнълцат прин май марїй Прїинцїпатȣлȣй Молдавїей ши ꙟ ꙟсȣшй Скаȣнȣл Домнирей де Цѣръ; Дечй дѣкъ аȣ примит Молдовенїй фамїлїй полонещй, їаръ Полонїй фамїлїй ромънещй ꙟ Прїнцїпатȣриле сале, (прекȣм не ꙟдоит се адеверѣзъ дин зиселе лȣй Кантїмїр) де сине сингȣр се вѣдеще, къ аȣ фост Ромъни ꙟ Полонїа; ши де аȣ пȣтȣт фамїлїиле Полонещй, челе ꙟ Молдавїа нобїлїтате съ се ꙟналце ꙟ дїгнїтецй церенещй, кашй чеїа лалцй Четъценй а Молдавїей, фъръ тоатъ ꙟдоїала се поате креде, къ ши фамилїиле ромънещй ши нобїле дин Полонїа, аȣ пȣтȣт съ се ꙟналце ꙟ дїгнитецй Провїнцїале Полонещй; ачѣста се експлїкъ дин Натȣра Ѳѵстемей Нобїлїлор карїй фъръ дескилинирѣ нацїилор аȣ пашȣрй лїбере ла тоатъ пласа де Мъримй. Къчй къ датина Провїнцїилор ꙟвечинате ачѣїа есте: де нȣ примеще уна Провїнцїе мъдȣларе ꙟтре четъценїй сей дела Вечина

на са, ничй ачаста примеще дѣла ачѣїа; ѕикѫндꙋ: ,,кꙋ мъсꙋра кꙋ карѣ мисе мъсоаръ, кꙋ ачѣїа се ,,каде ши алтꙋїа а ремъсꙋра" аша даръ де нар фи примит Полонїй динтръ Ромъний ꙟтре нобїлїй сей, ничй Ромънїй ар фи лꙋат пре Полоний ꙟтре ай сей; ꙟсъ ачѣїа се адевери, кꙋм къ нꙋ нꙋмай се примиръ фамїлїй Полонещй ши се нобїлїтаръ ꙟ Молдавїа, чй ꙟкъ ши домнитоаре се фъкꙋръ: аша даръ афаръ де тоатъ ꙟдоїала есте, къ ши фамїлїй ромънещй нꙋ нꙋмай саꙋ примит ꙟ Полонїа чи ши ꙟдїгнїтецй саꙋ рълдикат. Динтрꙋ ачестѣ урмѣѕъ, къ врѣ Кътиторюл кꙋ датърїа съ сꙋчѣскъ кꙋвинтеле лꙋй Ракоцї ѕикѫнд, къ Валахїй деспре карїй ворбй ачеста, нꙋ аꙋ пꙋтꙋт съ фїе Ромъний, чи Полоний, нꙋмай касъ поатъ чоплй врео разимъ кѫт де сꙋбцире де а адеверй, къ прин нꙋмеле Влах се ꙟцелег попоаръ склъвещй.

Їаръ къ ѕисъ фїлософꙋл дин Хале, къ ничй пънъ астъѕй наꙋ ажꙋнс Ромънїй ꙟ Полонїа, де мираре се фъкꙋ четиторилор, карїй счїꙋ къ мꙋлцй негоциторй Ромъний де прин Молдавїа, ши де прин Пърциле Аꙋстрїачестїй ꙟпърецїй трекꙋцй, шѣꙋ ашеѕат скаꙋнеле шедерїй ꙟ Полонїа.

Ничй се поате креде ачѣїа, ка съ фїе ꙟцелес Ракоцї, чел че прѣ бине аꙋ кꙋноскꙋт пре Ромъний, прин Валахй, Полоний; къчй къ счим, къ скоцинд Прїнципꙋл Ракоцї Лимба словенѣскъ дин бисеричиле ромънещй, демъндъ Архїепїскопꙋлꙋй дин Трансїлванїа, съ факъ рѫндꙋїалъ ꙟтре Преоцїй сей, ка тоате Церемонїиле бисеричещй съ се цинъ ромънеще, спре каре скоп ши рълдикъ Тїпографїе ромънѣскъ, ꙟ карѣ се типърiръ кърциле бисеричещй ши алтеле ꙟ лимба попоралъ: дин каре се кꙋлѣџе, къ Ракоцї прѣ бине аꙋ кꙋноскꙋт пре Ро-

мъний; дечй дѣка їаȣ кȣноскȣт, кȣм пȣтȣ єл съ конфȣндезе пре Ромъний кȣ Полѣчїй? липсеще даръ а се креде ши фъръ тоатъ ꙟдоїала а се ꙟкїеїа, къ Ракоцї прин Валахй аȣ ꙟцелес пре Ромъний; урмѣзъ даръ къ аȣ фост Ромъний ꙟ Полонїа.

Де се ши поате де ковѫршит ꙟцелѣце дин челе пънъ ачѝ деспре нȣмеле Влах арътате, че се кȣвине а креде деспре тълмъчирѣ нȣмелȣй ачестȣїа, ши аша фїинд къ ꙟцелептȣлȣй пȣцин ай грьй се каде, нȣсар кȣвенѝ їаръшй де нoȣ деспре Ръмъний а кȣвѫнта; тотȣшй силит мѐ вьд ꙟкъ май унеле деспре дѫншїй а арътà, де оаръ че Дїсертацїа Кътиторюлȣй аша є цесȣтъ, кѫт ун лȣкрȣ, ши тот унȣл ачелашй обїект, деспре каре ꙟтралте локȣрй кȣвинтѣзъ, май де мȣлте орй ꙟл їа ꙟнаинте, ка съ се вѣдъ мȣлте а фи грьит деспре дѫнсȣл. Аша адȣче ꙟ фоїа 12. ачест аргȣмент: Ex quo Valachi in Regnis Croatiae in terris dominorum suorum residentes, etc. „Де кѫнд лъкȣеск Валахїй ꙟ кръимѣ Кроа-
„цїей ши алтеле“ ла каре апой зиче: und wer kann ein Beyspiel anführen, daß ein Rumun, oder der Kara Wlache, welcher halb Slawisch halb Italienisch spricht, jemals oder dermalen in diesen Provinzen war: адекъ:
„Чине поате арътà вреȣн Ексемплȣ, съ фїе фост
„ун Рȣмȣн саȣ вреȣн Кара-Влах, чел че ворбе-
„сче жȣмътате слъвичесче ши жȣмътате Їталїе-
„несче, оре кѫндва, саȣ акȣма ꙟ Провїнцїиле
„ачесте?“ Ка съ аръте Фїлософȣл дин Хале, кȣм къ попорȣл, чел че ꙟ зиселе Провинцїй але Кроацїей лъкȣесче ши съ нȣмесче Влах, нȣ се траџе дела Романй, де липсъ єрà съ арете, че пласъ де оменй лъкȣїаȣ ши мощенѣȣ Церile ачесте

єте, ла дескълекаре Гїнтелор славичесчй; фїинд къ а фаче деспре ун лꙋкрꙋ нꙋмай ворбе сѣчй, а-тъта ѫсемнѣзъ, кът ши нимик. Сингꙋр Кър-титорюл зиче ла фаца а 10. Da die Römer lange vorm Jahre Ch. 1300. in Dalmatien waren. — „Фї-„ инд къ Романїй май наинте де анꙋл 1300. Є-раꙋ ѫ Далмацїа.“ Сингꙋр даръ мъртꙋрисесче, кꙋм къ аꙋ фост наинте Романй ѫ Цериле ачесте; дечй прекꙋм май сꙋс се аратъ прин кꙋвинтеле лꙋй Петрꙋ Катанчич, ши а лꙋй Лꙋчїꙋс, Романїй дин Оара че фꙋсеръ кꙋноскꙋцй Гїнтелор слъви-чесчй, тот Влахй се нꙋмѣꙋ прекꙋм ши пънъ а-стезй се нꙋмеск; аша даръ прекꙋм орй чине ал-тꙋл, аша ши Кърититорюл требꙋе съ кꙋноскъ, къ Влахїй дин Хроацїа, Далмацїа ши алте Церй, сѫнт сѫнџе де Роман.

Їаръ кѫчй къ Романїй дин Кроацїа, ши челе алалте а Кроацїей Пърцй лъкꙋиторй, кꙋтотꙋл уй-тѫнд лимба са чѣ стръмошаскъ, аꙋ ѫвъцат, ка токма ѫ нацїоналъ аꙋ префъкꙋт лимба чѣ сѫрбѣскъ, нꙋ адꙋче ничй о арътаре, каре ар а-деверй къ сѫнт ей Сѫрбй ши ла каре нꙋ сар пꙋ-тѣ ѫдатъ респꙋнде; фїинд къ експерїенцїа де тоте зиле не ѫвацъ, кꙋмкъ дꙋпъ че вине о мꙋлциме де оаменй престе алцїй кꙋ нꙋ-мърꙋ май пꙋцинй, ши се ашѣзъ ѫтръ аче-стїй, ѫчепе мꙋлцимѣ ѫчет ѫчет а ѫвинџе аша, кѫт май пе урмъ кꙋ тотꙋл рестꙋрнѫндꙋсе лим-ба бътрѫнилор мошѣнй, се вѫреще чѣ венитъ ѫ Гꙋриле лор. Ѧчѣста кꙋ атѫта май лесне се ѫ-плинесче, де сѫнт униле ка ачеле нѣмꙋрй тот де о лѣџе кꙋ лъкꙋиторїй чей векй. Асеменѣ Ексем-плꙋ ведем ѫ Ромънїй чей ѫ Неопланта, Семлин, Карловъц ши ѫтралте локꙋрй дин прейнъ кꙋ

Сѫр-

Сѫрбїй лъкꙋиторй, карїй фїинд де о лѣџе кꙋ Сѫрбїй, нꙋ нꙋмай къ ꙟвацъ линба Сѫрбѣскъ, чи ꙟшй сѫрбеск ши нꙋмеле аша, кѫт ꙋнїй ꙋйтѫндꙋсе ши де линбъ ши де вицъ, май пе ꙋрмъ ши нꙋмеле ꙟшй минцеск.

Кꙋм къ Валахїй дин Кроацїа нꙋ сѫнт вицъ де Славй, се адеверѣꙃъ ши дин Картѣ лꙋй Матїас Бел дин Анꙋл 1777. сꙋб Тїтꙋла Компендїꙋ Ꙋнгарїей Географїкꙋ (Compendium Hungariae Geographicum) ꙋнде дескрїинд пласеле оменилор дин Славонїа, ꙋрмѫтоареле грѫеще: Slavonia inferior indultu Mariae Theresiae Hungariae Regno denuo adunata, a Serbiis seu Rascianis, Croatis, atque Valachis, et paucis Germanorum ac Hungarorum Coloniis inhabitatur, адекъ: „Славонїа де жос чѣ кꙋ ꙟгъдꙋирѣ Марїей Терезїей їаръшй кꙋ Ꙋнгарїа ꙟпреꙋнатъ, се лъкꙋесче де Сѫрбй саꙋ Расцїанй, де Кроацй, де Валахй (Ромѫнй) ши де кѫтева Колонїй Ꙋнгꙋресчй ши Немцесчй“ Ла фаца 24. скрїе: Slavonia Superior etc. nihabitatur ea a Croatis, quibusdam Rascianis, Graecis, et Valachis: адекъ „Славонїа де сꙋс се лъкꙋеще де Кроате, оре кѫцй Сѫрбй, де Гречй ши де Валахй“ Дин ачестѣ лъмꙋрит се вѣде, кꙋм къ Ромѫнїй де аколо чей че се ꙃик сѫрбесче Валахй, сѫнт гїнтъ дескилинитъ де Сѫрбй ши де чеїалалцй Кроацй; кѫчй де ар фи Валахїй тот де ꙋн нѣм кꙋ Сѫрбїй, нꙋ їар фи деспърцит Бел ꙟ нꙋмире де кѫтръ оалалтъ, фїинд къ ничй о липсъ нꙋ ера а фаче ачѣїа, чи ар фи ꙃис: се лъкꙋесче де Сѫрбй ш. а.

Май департе кїар се поте кꙋлѣџе адевѫрꙋл кꙋџетърїй ачестїа, ши дин кꙋвинтеле лꙋй Лꙋчїꙋс

ꙟ нотеле ла Дїоклеа, де ѕиче: Quamquam nonnulli nostrum hoc vocabulo non recte uluntur, cum Illyros Valachos nuncupant: адекъ: „Деши нꙋ ꙟ- „ тръбꙋинцѣзъ дирепт унїй динтре ной кꙋвѫн- „ тꙋл ачеста, нꙋминд пре Їлїрй Валахй" Унде аратъ, кꙋм къ ачеїй чей че ѕик Сърбилор Валахй, їаꙋ ꙟ рѣ ꙟцълѣџере ворба ачаста, пентрꙋ къ нꙋмеле Валах ничй кѫнд саꙋ дат Сѫрбилор, чи нꙋмай Гинтелор лътънесчй, (прин Гинтеле Словѣне) ши алта ꙟсемнѣзъ Валах, алта Сѫрб, Їлїр, саꙋ Слав; алтꙋл есте нѣмꙋл ромънеск, акърїа мъдꙋларе се нꙋмеск де стрѫинй Валахй, ши алтꙋл чел Слъвическ. Ашиждерѣ Петрꙋ Катанчичй де Їстро ѕиче: Perperam omnes Valachi nuncupati. адекъ, „фъръ дїрептате се нꙋмеск тоцй „ Валахй (адекъ лъкꙋиторїй дин Кроацїа Славо- „ нїа ш. ч.) Амѫндой ачестй Скрїпторй Слъвичесчй, карїй дескрїаръ нѣмꙋриле челе ꙟ Кроацїа лъкꙋитоаре аратъ, кꙋм къ Валахїй нꙋ сѫнд де ун нѣм кꙋ Сѫрбїй, ка ꙟкъ стригъ асꙋпра ачеачелора, карїй врѣꙋ пре Валахй ай фаче Сѫрбй; дечй дѣкъ ачестй Скрїпторй, карїй маре остенѣлъ ꙟшй пꙋсеръ ꙟ черкарѣ деспре ꙟчепꙋтꙋл лъкꙋиторилор Кроацїей, ши карїй кꙋ бꙋнъ сѣмъ ничй пре унꙋл, чел че аꙋ фост де вицъ де Сѫрб, нꙋ лаꙋ десръдъчинат де кътръ нѣмꙋл сеꙋ, ка ꙟкъ се сѫргꙋїа ши пре алцїй ай фаче Сѫрбй, дѣкъ ѕик, ачестїй апрїат аратъ, кꙋм къ Влахїй нꙋ сѫнт де вицъ Слъвѣскъ, чи сѫнт Сѫнџе де мъритꙋл нѣм Роман; Чине е ачела каре сар май ꙟдой деспре ачѣїа, кꙋм къ Валахїй чей дин Кроацїа нар фи дин Сѫнџе де Роман динпреꙋнъ кꙋ ачестѣ лалцй Ромънй, карїй де Гинтеле слъвичесчй ꙟкъ съ ѕик Валахй?

Нꙋ

Нꙋ кꙋноск ничй пре ун Скрїпторю каре ар ꙁиче, кꙟ нꙋ ар фи фост Романїй ꙟ Провїнцїиле Кроацїей; їаръ кꙋм кꙟ пънꙟ ла а шѣса Сꙋтꙟ дꙋпꙟ Хрїстос ничй линба словѣнꙟ де кꙟнд є лꙋмѣ нꙋ саꙋ фост аꙋꙁит прин пърциле ачесте, де кꙋм сꙟ фїе фост ачй Словѣний, тоцй Скрїпторїй ꙟцелепцй ши юбиторй де адевър мъртꙋрисеск; динтре ачестїй єсте Данїел Фарлатꙋс, кареле скрїинд Історїа лꙋкрꙋрилор Ілїричесчй ꙟ Ілїрїко Сакро Том: 3. фаца 90. аша гръеще: qui vero a Divo Hieronymo sacra Biblia, itemque Lyturgiam in sermonem Slavonicum translata esse putant, ii summo in errore, et in antiquarum rerum ac temporum ignoratione versantur; nam neque lingua, neque Slavorum nomen, sive in Dalmatia, et Illyrico, sive in aliis Romanorum provinciis, ante sextum saeculum audiri coepit. адекꙟ: „Іаръ карїй
„ сокотеск, кꙟ сꙟнта Бїблїе ши Лїтꙋргїа аꙋ
„ фост префъкꙋтꙟ де дꙋмнеꙁеескꙋл Їероним ꙟ-
„ линба словѣнꙟ, ачеїй ꙟ форте маре рътъчире
„ ши не щїинцꙟ де лꙋкрꙋриле ши тимпꙋриле че-
„ ле векй се афлꙟ: Кꙟчй кꙟ ниче линба, ниче
„ нꙋмеле Словѣнилор, орй ꙟ Ілїрїко, орй ꙟ
„ Далмацїа, орй ꙟтрꙋ алте а Романилор Про-
„ винчїй ꙟ аинте де Секлꙋ ал Шѣселѣ нꙋ саꙋ
„ аꙋꙁит" Ашиждерѣ Данїел Папекрокїꙋс ꙟ Пропїлеꙋл лꙋней лꙋй Маю ла фаца 236 ꙁиче: S. Hieronymus licet in Dalmatia natus, sub a. 356. puer tamen ad studia Romam missus, nunquam amplius in patriam rediit, atque ut rediisset, et in Civium suorum gratiam, facere aliquid voluisset, non potuisset Sclavonicam versionem condere, isthic inutilem futuram. Siquidem Sclavi, quoad Hieronymus vixit, in intima latuerunt Scythia, pri-

primum inde egressi, Dalmatiaeque, Illyrico, et Pannoniis infusi sub imperio Iustiniani senioris, адекъ: „Сънтȣл Ієронім мъкар къ саȣ нъскȣт ꙟ „ Далмаціа пе ла анȣл, 356. тотȣшй ꙟ прȣнчіе „ фіинд тръмис ла Рома пентрȣ ꙟвъцътȣръ, „ ничй одатъ нȣ саȣ ꙟторс ꙟ Патріе, дар съ се „ фіе ши ꙟторс ши съ фіе врȣт пентрȣ четъцѣнїй сей „ а фаче чева, нар фи пȣтȣт съ факъ тълмъчире „ Словенѣскъ, карѣ аичй ар фи фост фъръ де „ фолос: Къчй къ Словенїй ꙟ кѫт тимп аȣ віе- „ цȣит Ієроним ꙟ чѣ май дин лъȣнтрȣ Скітіе „ (Scithia цѣръ) ера аскȣнший, ши май ꙟтѫю „ сȣб ꙟпъратȣл Їȣстїніанȣ чел бътрѫн ешинд де „ аколо, се ревърсаръ прин Далмаціа, прин Їлі- „ ріх, ши прин Паннонїй“ Дечй де аȣ фост Романїй ꙟ пърциле ачесте пънъ ла дескълекарѣ Гїнтелор словѣне, де оръ че никъирй нȣ четим съ фіе стѫнс, саȣ съ фіе скос Словѣнїй пре Романй дин цинȣтȣриле ачеле, де липсъ есте съ кредем: кȣм къ ремънѫнд Романїй ꙟ пъмѫнтȣриле ачеле, де сине сингȣрй нȣ саȣ пȣтȣт стѫнџе, чи пънъ ꙟ ѕи де астъѕй лъкȣеск аколо; карїй де аȣ ши ꙟвъцат лимба сърбѣскъ ꙟтрȣ атѫта, кѫт астъѕй кȣ аневое се пот дескилини де чеїа лалцй Сѫрбй; тотȣшй се нȣмеск прекȣм де вечинїй сей, аша ши де алцй Скрїпторй стръинй Влахй (адекъ Ромънй), кȣм фȣсеръ нȣмицй май дин тѫю прин Словенй, їаръ нȣ Сѫрбй.

Їаръ ꙟ кѫт есте деспре аргȣментȣл чел прин Кърциторюл дин гȣра Тȣрчилор ꙟпрȣмȣтат (карїй ши пре Сѫрбй ꙟй нȣмеск Валахй) де ажȣнс а фи сокотеск а респȣнде: Тȣрчїй де оръ че ꙟтрȣ атѫта уреск счїнцеле (дȣпъ леџѣ Алкоранȣлȣй) кѫт ничй ун пик де тимп нȣ петрек ꙟ

четирѣ

четирѣ Кърцилор (кȣ атѫта май пȣцин, къчй саȣ ничй ꙋнȣл, саȣ арарй се афлъ, карїй ар счй лимбй стръине ꙟ каре сѫнт скрисе Їсторїиле; їаръ ꙟ лимба тȣрческъ афаръ де нескарй Кърцй токма деспре ꙟпъръцїа лор скрисе, нȣ кред къ сѫнт алте кърцй) ничй деспре ꙟчепȣтȣл съȣ, де кȣм деспре ꙟчепȣтȣл алтор Гїнте, а счи Оре че се сѫргȣеск. Ѧлтъ каȣсъ къчй къ Тȣрчїй нȣмеск пре Сѫрбй Валахй, ачаста а фи се веде. Тȣрчїй Єшинд дин Ѧсїа ши ꙟтрѫнд ꙟ Єȣропа, дȣпъ че спарсеръ ꙟпъръцїа Гречѣскъ, ши кȣпринсеръ Константинополȣл, сȣпȣсеръ пре попоаръле фостей ꙟпъръцїй Гречесчй; дечй ꙟтръ попоареле ачесте чей май пȣтерничй Ераȣ Гречїй ши Романїй, май вѫртос Македо-Романїй, їаръ Сѫрбїй нȣ прѣ де маре нȣмър Ераȣ; де ачѝ ꙋрмъ, къ кȣноскѫнд Тȣрчїй май дин тѫю пре Гречй ши пре Романй, Орй каре нȣ Ерà де нѣм греческ, ꙟсъ де О лѣџе кȣ дѫншїй, ꙟл нȣмѣȣ Валах адекъ Роман, аȣѕинд дин гȣра Гречилор къ ѕик Романилор Валахй, ши кȣм ѕисъй, кȣноскѫнд честе доаъ попоаръ де май марй ꙟ нȣмър ꙟ ꙟпъръцїа са.

Вѫѕѫнд Фїлософȣл дин Хале, къ ничй де кȣм нȣ поате аръта̀ къ ар фи Романїй Славй, ꙟчепȣ ши алт минтрелѣ а се сȣчѝ ши а се скимосѝ; пентрȣ ачѣїа адȣкѫнд ꙟнаинте ꙋрмътоареле кȣвинте алȣй Никита Хонїат ла Їсакїе Ѧнгел кап 1.: Tum Haemi montis accolas sibi et Romano Imperio infensissimos reddidit, qui olim Myssi nunc Blachi nominantur. адекъ: „Пре лъкȣиторїй дела мȣнтеле Емȣ сїе, ши ꙟпъръцїей Романилор „марй Їнимичй їаȣ фъкȣт, карїй Оре кѫнд се „нȣмѣȣ Мисй, їаръ акȣм се нȣмеск Влахй“ адȣкѫнд ѕик ачесте кȣвинте, ѕиче: Alſo immer

Feinde der Römer; wie können sie Römer gewesen seyn? адекъ: „Їатъ къ Валахїй фꙋсеръ тот непрїетенїй Романилор, ашà даръ кꙋм пꙋтꙋръ ей фи Романй.“ ф. 11. О! кѫт де виклѣне, ши де ꙟшълътоаре урмърй фаче омꙋл ачеста, прин минчиноаселе сале кꙋвинте! ши кꙋм се скреме а ꙟшелà пре ачеїа, карїй наꙋ четит Їсторїй векй, ши нꙋ счїꙋ кѫнд аꙋ ꙟпъръцит Їсакїе Ангел, ши кѫнд саꙋ бътꙋт Романїй дела мꙋнтеле Ємꙋ кꙋ дѫнсꙋл? Дечй съ черкъм оре ачѣїа аратъ кꙋвинтеле лꙋй Никита, че ꙁиче Къртиторюл, саꙋ алтъ чева?

Кꙋм къ лъкꙋиторїй дела мꙋнтеле Ємꙋ (деспре карїй а фи Романй сѫнтем ꙟкрединцацй) саꙋ бътꙋт кꙋ Ꙟпъръцїа, че се ꙁичѣ Романъ (чи нꙋ къ доаръ єрà Романъ, чи дин каꙋса карѣ акꙋшй ва урмà) се адеверѣꙁъ дин Скрїпторй вередничй де крединцъ; дечй черкѫнд, оре фостаꙋ ачѣїа, Ꙟпъръцїа Романилор, аꙋ а Гречилор? адекъ оре фостаꙋ ачеїй кꙋ карїй се бътꙋръ Ромънїй, Романй, саꙋ Гречй? де одатъ се ва аръта доритꙋл адевър. Съ ꙁичем съ нꙋ фїе фост ничй ун Роман ꙟ Мїсїа ꙟ анте де редꙋчерѣ Остелор Романе, чѣ прин Маркꙋ Аꙋрелїꙋ Ꙟпъратꙋл Романилор фъкꙋтъ, тотꙋшй нима ва ꙁиче, къ дꙋпъ мꙋтарѣ лꙋй Аꙋрелїꙋ наꙋ фост Романй аколѣ; Дечй Маркꙋ Аꙋрелїꙋ кътръ анꙋл 180. аꙋ мꙋрит, ашà даръ ꙟ анте де анꙋл ачеста тръбꙋй съ мꙋте Мїлїтарїй сей дин Дакїа веке, карѣ се ши ꙟтѫмплъ пе ла анꙋл 274. Ꙟпъръцїа Романилор ла анꙋл 395. се деспърцй ꙟ доаъ пърцй, уна фꙋ а ресъритꙋлꙋй, алта а апꙋсꙋлꙋй: Чѣ дела Апꙋс ши апꙋсъ кꙋ тотꙋл кътръ анꙋл 476. де унде нꙋмай чѣ дела ресърит ꙟпъръцїе ремасъ. Дечй Їсакїе Ангел, асꙋпра кърꙋїа аскꙋциръ Романїй Сабїиле, се

фъкꙋ

фъкꙋ ꙟпърат пе ла анꙋл дела Хрїстос 1185. кѫнд єра̀ ꙟпъръціа Гречилор ꙟ флоре, дар ши ꙟсꙋший Їсакїе аꙋ фост съмѫнцъ де Грек, їаръ нꙋ де Роман; ꙟсъ аꙋ цинꙋт нꙋмеле ꙟпъратꙋлꙋй Романилор нꙋмай пентрꙋ цинерѣ Дрептꙋлꙋй спре тимпꙋл вїиторю, прекꙋм фъкꙋръ ши урмъторїй лꙋй ши ꙟпърацїй дин алте фамилїй Єꙋропесчй пънъ де кꙋрѫнд. Динтрꙋ ачестѣ даръ май кꙋрат де кꙋм стрълꙋчеще лꙋмина соарелꙋй де амѣꙁъꙁй, се вѫдѣще, кꙋм къ май сꙋс нꙋмицїй Валахй, нꙋ саꙋ бътꙋт кꙋ Націоналїстїй сей Романий, чи аспрꙋ се ловиръ кꙋ Гречїй, пре карїй ꙟй ши ꙟвинсеръ; аша̀ даръ наꙋ фост дѫншїй їнїмїчїй (непрїетенїй) Романилор, чи а Гречилор. Деспре ачѣста не ꙟкрединцѣꙁъ ши алцй Скрїпторй карїй прѣ бине дескилинеск пре Ромънй де кътръ алте нѣмꙋрй: Кѫчй къ нꙋ ꙁик а фи цинꙋтꙋсе бътаїа ачѣста ꙟтре Їсакїе, ши ꙟтре Славй, чи ꙟтре Єл ши ꙟтре Ромънй. Аша̀ се четесче ꙟ Їсторїа Унївєрсалъ де Паꙋл Нацй 1825. алкътꙋитъ Том. II. фаца 319. унде ꙁиче: Bellum Valachicum varia fortuna gessit. „Бътълїа кꙋ Ромъ-
„нїй кꙋ норочире скимбътоаре аꙋ пꙋртато
„(Їсакїе)“ Аша̀ даръ кꙋ дрептꙋл пꙋтем жꙋдека̀, кꙋм къ Бъртиторюл, нꙋ спре аший пропти̇ гѫндꙋриле сале кꙋ вреꙋн темею, адꙋсе кꙋвинтеле лꙋй Хонїат ачй ꙟнаинте, чи нꙋмай ка съ факъ О карте май гроасъ, кꙋ карѣ съ се Остенѣскъ Четиторюл фъръ де ничй ун спорю.

Де асеменѣ пънꙋръ сѫнт ши челе лалте дин Никита Хонїат трасе Цїтацїй де Їсакїе Ангел, Картѣ 2. К. I. кап. III. К. 3. к. 8. ши к. 4. кѫчй дин тоате ачесте се кꙋлѣџе, кꙋм къ лъкꙋиторїй дела мꙋнтеле Емꙋ, наꙋ арꙋнкат съџециле ꙟ фра-

цїй сей Романй, чи ꙟ асȣпригорїй сей Гречй. Чи съ зичем съ фїе фост Гречїй ачеїй, уна кȣ ꙟпъратȣл Їсакїе адевъраций Романй, аȣ доаръ пентрȣ къ саȣ бътȣт Ромънїй дела мȣнтеле Ѥмȣ кȣ дѫншїй, се поате мъртȣрисй а нȣ фи ачеїй вицъ де Романй? ба нȣ! аȣ доаръ динтръ атѫтѣ Єксемпле а тимпȣрилор де демȣлт, каре не аратъ, кȣм къ нȣ нȣмай оаменй де уна Гїнтъ, чи ши фраций дин трȣн пънтече нъскȣций, челе май гроазниче Бътълїй аȣ авȣт ꙟтре сине, динтръ ненȣмърате Єксемпле зик, ничй унȣл наȣ пȣтȣт ажȣнџе ꙟ кȣносчинца та? Ачѣстай тот уна ка кѫнд ай зиче: Полонїй авȣръ аспръ бътае кȣ Рȣшїй, ашà даръ Полонїй (пре карїй тоатъ лȣмѣ ꙟй счїе къ сѫнт де о ръдъчинъ кȣ Рȣшїй) нȣ сѫнт де ун сѫнџе кȣ Рȣшїй, чи — — Дин каре се аратъ кȣм џеме де рȣшине Пȣнктȣл ꙟтъю дин фаца 16-лѣ а Бъртирїй дин Хале, къчй къ ꙟл вѫрѫ̀ Аȣкторȣл Єй нȣмай спре рѫдерѣ Четиторилор аколѣ.

Ка кȣ атѫта май лесне съ се бадъ кȣм къ ар фи ꙟвинс Бъртиторюл пре Ромънй, ши ка съ капете лаȣдъ дела унїй ка сине бѫрфиторй, ꙟкъ ши басне саȣ фабȣле бъгъ̀ ꙟ Бъртирѣ са. Дечй фїинд къ баснеле нȣ спре бре о арътаре адевъратъ, чи май мȣлт спре петречерѣ тимпȣлȣй, спре десфътарѣ прȣнчилор ши а бабелор сѫнт ꙟдъмѫнате, їаръ скопȣл меȣ Єсте а кȣвѫнтà адевърȣл ꙟ кѫтȣй кȣ пȣтинцъ, а респȣнде ла ачѣста кȣ атѫта май вѫртос нȣ брѣȣ, фїинд къ фабȣла тот фабȣлъ ремѫне.

Ла фаца а 13-лѣ а Бъртирїй дин Хале се четеск Кȣвинтеле лȣй Прай Аналистȣлȣй Унгȣреск, каре мъртȣрисесче: кȣм къ о карте че Єрà ꙟ лимба Гречаскъ прин Алексїе Арїстенȣ

дȣпъ

дꙋпъ порꙋнка Ꙟпъратꙋлꙋй Іоанн Комненꙋл алкъ-тꙋитъ, саꙋ дат ла лꙋминъ ши ꙟ лимба ромѫнѣскъ, кꙋ сѫргꙋинца ши кꙋ кїелтꙋїала лꙋй Стефан Метрополїтꙋлꙋй дела Тѫрговище. Ачѣста алꙋй Прай мъртꙋрисире врѣ Фїлософꙋл дин Хале кꙋ тотꙋл стѫнгачй съ о Єкспличе (тълкꙋїаскъ) зикѫнд, къ Єл аре несче Манꙋскриптꙋрй ꙟ лимба сѫрбѣскъ скрисе (пре каре ле ши ꙟ сѣмнъ ла фаца 14. ши 15.) каре мъкар къ нꙋ аратъ анꙋл ꙟ каре саꙋ скрис ачеле манꙋскриптꙋрй, тотꙋшй зиче: „Се „вед а фи дин анꙋл ачела, кѫнд ꙟпъръцѣ Іоанн „Комненꙋл,“ де ѹнде ꙟкѣ а нꙋ фи фост май сꙋс прин Прай нꙋмита Карте ꙟ лимба ромѫнѣскъ скрисъ. Дечй ачѣстъ алꙋй зичере Єсте фъръ де темею ши де тот адевърꙋл сѣкъ; къчй, де оаръ че нꙋй арътат анꙋл ꙟ каре фꙋръ ачеле манꙋскриптꙋрй фъкꙋте, тот омꙋл поате ꙟкеїа: ачеле манꙋскриптꙋрй пот съ фїе де атꙋнчй, дар пот съ фїе ши де ерй, де алтъ ерй скорните ши сꙋб ларвъ ꙟшълътоаре, ка кѫнд ар фи де пе тимпꙋриле лꙋй Іоанн Комненꙋл скрисе, ачѝ арътате; кꙋ атѫта май вѫртос, фїинд къ манꙋскриптеле ачеле нꙋ сѫнт ꙟ лок пꙋблик, ѹнде лѣр пꙋтѣ черкà ши алцй Критичй. Ꙟсъ лас съ фїе токма адевърате манꙋскриптꙋриле ачеле, аꙋ доаръ пентрꙋ късъ ачеле манꙋскриптꙋрй сѫрбесче скрисе, наꙋ фост слобод а скрїà ши ромѫнесче? О недꙋмеритъ рътъчире! доаръ кꙋцетъ Кѫртиторюл къ лимба Сѫрбѣскъ аꙋ фост ѹниверсалъ адекъ престе тот пъмѫнтꙋл ꙟтинсъ? Кѫчй Єсчй ашà де непътрꙋнсъторю ла жꙋдекатъ Кѫртиторюле! кѫт нꙋ поцй ажꙋнџе кꙋ минтѣ, кꙋм къ о карте ка ачѣїа (прин Прай арътатъ) карѣ кꙋпринде ꙟ сине Легй бисеричесчй ши ꙟпъръцесчй, нꙋ фꙋ нꙋмай пентрꙋ

Сѫрбй,

Сѫрбй, чи пентрꙋ тоцй Кресчинїй, чей де Лецѣ Гречѣскъ, алкътꙋитъ; ашà даръ де липсъ аꙋ фост прекꙋм ꙟ Лимба гречѣскъ ши сѫрбѣскъ, ашà ши ꙟ чѣ ромънѣскъ съ се тълмъчѣскъ; къ щим, къ леџиле прекꙋм челе бисеричесчй, ашà ши челе ꙟпърътесчй саꙋ лꙋмещй, пентрꙋ ачѣїа сѫнт ꙟтокмите ши ашеꙁате, ка съ ле цинъ, ши ничй декꙋм съ ле калче сꙋпꙋшїй, (де ꙋнде де ле калкъ чинева ꙟл ꙋрмѣꙁъ педѣпса) дечй сꙋпꙋшїй нꙋмай атꙋнчй пот цинѣ, ши де кꙋвѫршит ѡбсервà леџиле, дѣкъ ле ꙟцелег; чи нꙋ ле пот ꙟцелѣџе, де нꙋ вор фи ꙟтрꙋ ачѣїа лимбъ скрисе ши пꙋбликате, пре карѣ ѡ ворбеск попорѣнїй ачеїй, кърора се даꙋ спре ꙟдрептарѣ са а ле цинѣ; ашà даръ ꙁиселе манꙋскриптꙋрй аꙋ требꙋит съ се скрїе, ши съ се тълмъчѣскъ ши ꙟ лимба ромънѣскъ пентрꙋ Романїй де Лецѣ гречѣскъ: де ꙋнде ꙋрмѣꙁъ, кꙋм къ Аналїстꙋл Ꙋнгꙋреск Прай, а кърꙋїа кредицъ маре есте ла Скрїпторй, нꙋ грѣй вре ѡ пърере стрѫмбъ, чи адевър лꙋминат десвълй, арътѫнд картѣ ачѣїа, чѣ ꙟ лимба ромънѣскъ скрисъ, юбиторилор де адевър Четиторй ши Скрїпторй.

А 2. ꙁиче Фїлософꙋл дин Хале, къ пентрꙋ ачѣїа наꙋ пꙋтꙋт фи скрисъ ачѣ карте ꙟ лимба ромънѣскъ, фїинд къ ꙟнаинте де анꙋл Домнꙋлꙋй 1652. ничй ѡ карте саꙋ скрис, кꙋ атѫта май пꙋцин саꙋ типърит чева ꙟ лимба Дако-Ромънѣскъ. Ла ачѣста се респꙋнде: кꙋм къ пре тимпꙋл лꙋй Їоанн Комненꙋл нꙋ саꙋ типърит ничй ѡ карте ꙟ лимба ромънѣскъ, есте адевърат; де Оръ че атꙋнчѣ ши май тѫрꙁїꙋ, пънъ пе ла анꙋл 1440. ничй наꙋ фост кꙋноскꙋтъ Типографїа: їаръ кꙋм къ нимик саꙋ скрис ꙟ тимпꙋл ачела ꙟ лимба ромънѣскъ, есте ѡ минчюнъ, карѣ се поа-

те пипъй кꙋ мѫна ши аратъ гросимѣ минцїй Къртиторюлꙋй. Къ де Оаръ че Ромѫнїй дела тимпꙋл дескълекърїй сале ꙟ Дакїа, тот ромѫнесче ворбиръ, дешй ꙟтраръ мꙋлте ворбе стрѫине ꙟ Ромѫнїе прин кꙋрџерѣ тимпꙋлꙋй ши аместекарѣ кꙋ алте Гїнте дꙋпъ скъпътарѣ ꙟпърѫцїей сале, фъръ ꙟдоїалъ есте, къ аꙋ липсит съ ши скрїе ꙟ лимба са. Кꙋм къ тот ромѫнесче аꙋ ворбит, не аратъ ꙟсашй цинерѣ лимбей попоралъ пѫнъ ꙟ ꙁи де астъꙁй; къчй къ де ар фи примит Ромѫнїй Оре кѫндва вре О лимбъ стрѫинъ, кꙋ бꙋнъ самъ нар фи ꙟвъцат май мꙋлт лимба ромѫнѣскъ; прекꙋм авем вїй ексемпле ꙟ чей че се алипеск кътръ вре ун нѣм стрѫин, Орй де че нѣм аꙋ фост дѫншїй ꙟнаинте, кꙋм къ ничй Одатъ май мꙋлт нꙋ се ꙟторк ла каса са. — — Счим ши ачѣїа, кꙋм къ ꙟ тимпꙋриле мꙋтърїй Романилор ꙟ Дакїа, ꙟкъ ꙟфлорѣꙋ счїинцеле ꙟ ꙟпърѫцїа Романилор, ашà даръ фъръ ꙟдоїалъ аꙋ счїꙋт Колонеле ачелѣ скрїà; де Оаръ че аꙋ счїꙋт скрїà ши шѣꙋ цинꙋт лимба чѣ попоралъ, кꙋм се поате ꙁиче, къ наꙋ скрїат нимик ꙟ лимба ромѫнѣскъ? Доаръ ꙟцелѣџе Къртиторюл ꙁикѫнд, къ нꙋ саꙋ скрис атꙋнчй ромѫнесче, кꙋм къ нꙋ саꙋ скрис кꙋ литере цириличещй (прекꙋм аратъ къ май сꙋс нꙋмителе манꙋскриптꙋрй сѫрбещй сѫнт кꙋ литере цириличещй скрисе) ачѣїа еꙋ лесне ꙟй кред, фїинд къ ꙟ анте де Адꙋнарѣ кисеричѣскъ дела Флоренцїа, (прекꙋм се ва арътà май жос) ꙟкъ наꙋ фост примите де Ромѫнй ꙟкѫлчителе литере цїрїлїане, ашà даръ Орй че саꙋ скрис ромѫнесче, саꙋ скрис кꙋ литере латїнещй. Се вѫдѣще даръ ворбе дешерте а фи грѫит Къртиторюл ꙁикѫнд, къ арътата прин Прай карте наꙋ фост ромѫнѣскъ,

(де-

(деспре карѣ се арат кȣм кꙟ кȣ сꙟргȣинца ши кіелтȣїала Єпіскопȣлȣй дин Тꙟрговище Стефан аȣ фост лȣкрат) кȣ атꙟта май вꙟртос, кꙟ Стефан фȣ Роман дин Цѣра Ромꙟнѣскꙟ, унде тот сꙟнцеле романеск аȣ домнит.

Ла фаца а 17. а Кꙟртирїй дин Хале ачесте кȣвинтеле се четеск: Jene Dacier und Myssier, welche vermischt slavisch=italienisch sprechen, nennen sich in Ungarn und Siebenbürgen Rumun. In der Moldau etc. nennen sie sich Moldovanen, in der Walachey aber Muntyanen, dann in Banat Fratutzen. „Дакїй ши Мїшїй карїй „ворбеск словꙟчеще местекат кȣ їталїенеще, се „нȣмеск де ун тимп ꙟкоачѣ ꙟ Унгарїа ши „Трансїлванїа Рȣмȣн, ꙟ Молдавїа Молдовеній, „ꙟ Цѣра Ромꙟнѣскꙟ Мȣнтеній, їарꙟ ꙟ Бꙟнат „Фрꙟтȣцій.“ Кȣ ачесте врѣ Дȣмнѣлȣй се адеверезꙟ, кꙟ Молдовенїй, Цѣренїй, Арделенїй, ши Бꙟнꙟценїй кȣ атꙟта май пȣцин сꙟ пот ѕиче Ромꙟній, де орꙟ че нічій се нȣмѣск Ромꙟній, чи Молдовеній ш. а. — Кꙟчій нȣ се рȣшинꙟ Кꙟртиторюл а бȣфній ши а грꙟй неще кȣвинте не чоплите ка ачесте, де каре рꙟд ши кꙟтȣшеле. Кȣ адевꙟрат кꙟ нимик нȣ се веде дꙟнсȣл ашà фꙟрꙟ де кале а фи лȣкрат, де кꙟт Кꙟртирѣ са де Ромꙟній, силиндȣсе пе кале стꙟнгаче тоате ѕиселе сале а ле ꙟтꙟри, ши де адевꙟрате але арꙟтà; прекȣм п. є. стꙟнгачій ꙟтребȣинцꙟнд кȣвꙟнтȣл Молдован, Бꙟнꙟцан, ш. а. се остенеще дин кꙟт поате а амꙟцй лȣмѣ, май вꙟртос пре четиторїй, чей че нȣ прѣ кȣноск пре Ромꙟній ши лимба лор де астꙟѕй. Спре ачест не лецȣит скоп адȣселе де дꙟнсȣл аргȣментеле, де ашà пласꙟ сꙟнт, кꙟт пре тот кȣноскꙟторюл де Ромꙟній Четиторій, ши юбиторюл де адевꙟр Скрїпторю, ꙟ чѣ май адꙟнкꙟ кикотитȣрꙟ

(рꙟс)